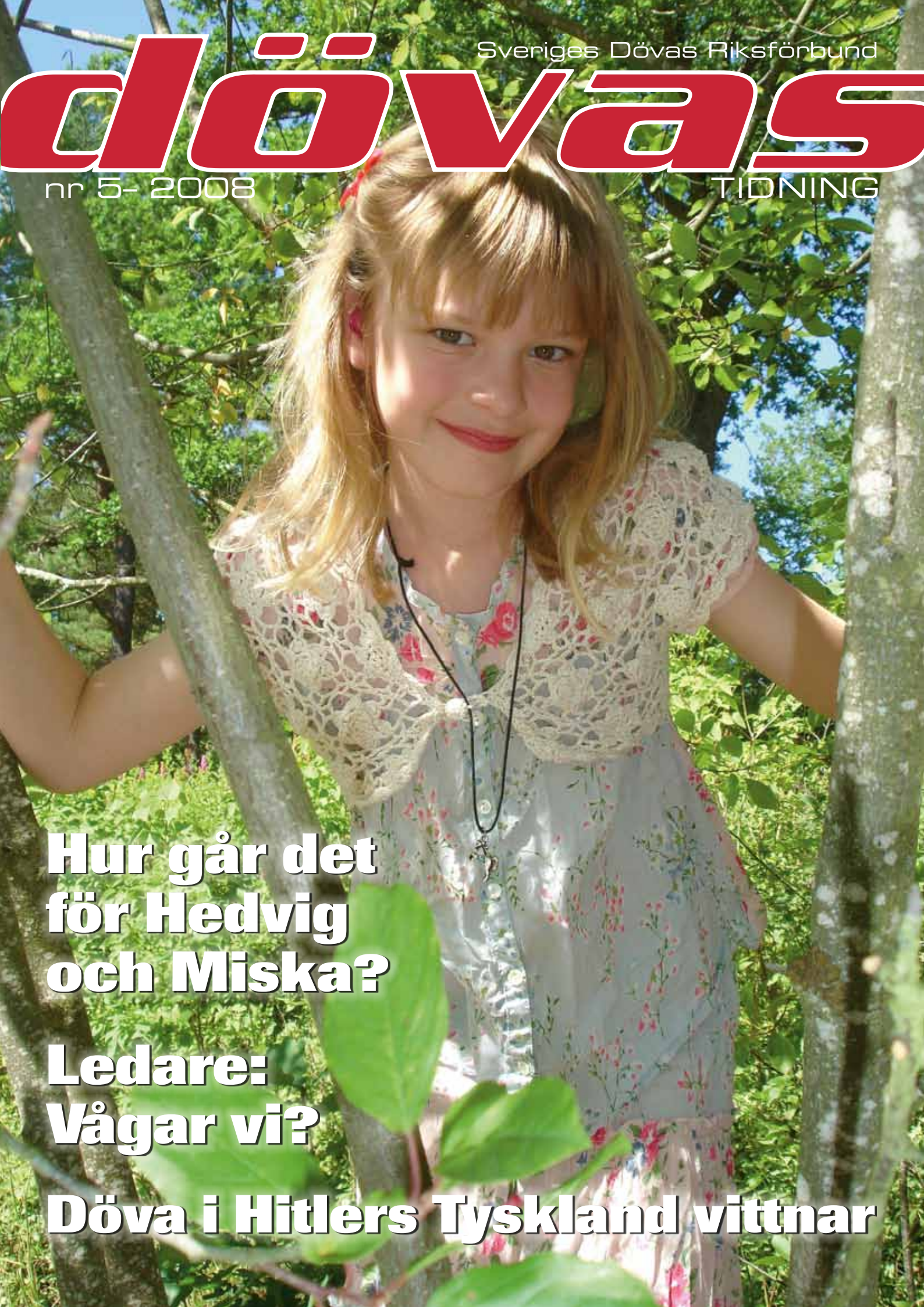

Sveriges Dövas Riksförbund

dövas

nr 5- 2008

TIDNING

**Hur går det
för Hedvig
och Miska?**

**Ledare:
Vågar vi?**

Döva i Hitlers Tyskland vittnar

**Tidskrift för
SVERIGES DÖVAS
RIKSFÖRBUND
Grundad 1890**

Utgivning 2008

Nr Manusstopp Utgivning

6 . . . fre 12 sept . . . to 9 okt

7 . . . fre 17 okt . . . to 13 nov

8 . . . fre 21 nov . . . to 18 dec

Prenumeration och adressändring

medlem@sdrf.se

Agneta Skagerstrand, SDR

Box 300, 793 27 Leksand

texttelefon 0247-641 49

fax 0247-151 03

Prenumerationspris 300 kr/år

REDAKTION

Adress

Dövas Tidning, SDR

Förmansv. 2, plan 6

117 43 Stockholm

dovas.tidning@sdrf.se

Chefredaktör

och ansvarig utgivare

Birgitta Leufstadius

birgitta.leufstadius@sdrf.se

taltelefon/SMS: 070-342 60 68

fax: 08-649 90 46

Reporter

Tomas Lagergren, Örebro

tomas.lagergren@sdrf.se

3G-mobil 0735 130199

Frilansreportrar

Lennart Tjärnström

lennart.tjarnstrom@sdrf.se

texttelefon: 08-649 71 03

3G-mobil 0735 009769

Niclas Martinsson

niclas.martinsson@sdrf.se

3G-mobil 0738 333060

Layout

Åsa Möller

Göteborgs Journalisthus

asa.moller@sdrf.se

taltelefon: 031-24 24 72

Plantagegatan 3 A

413 05 Göteborg

Annonser

Bokas och lämnas till

Björn Holmberg

Box 70, 548 22 Hova

telefon 0506-351 26

fax 0506-301 67

sdrannons@sdrf.se

Förenings- och internannonser

bokas och lämnas till redaktionen

Upplaga: 5800 ex

Tryck: Hedemora Tryck

ISSN 1402-1978

SID 32

SID 23

SID 8

SID 16

SID 21

SID 7

Innehåll

OMSLAG: HEDVIG LJUNGKVIST. FOTO: NICLAS MARTINSSON

4 Tolkservice debatterades i riksdagen

5 Stopp i karriären – arbetsgivaren kan inte betala tolk

6 Vad är "skälig" anpassning? Ny utredning ska ge svar

8 Teckenspråket väl synligt under Pridefestivalen

10 SDR och SDUR gör film om "revolutionsgenerationen"

11 Döva TV-tittare rasade mot otextad OS-invigning

12 "Audionomer borde kunna teckenspråk"

13 Varning för sol-och-vår på Internet!

14 Oro bland döva medarbetare på SVT Teckenspråk

15 Döve Kristian väcker respekt i pokervärlden

16 Hedvig och Miska – nu använder de både tal och tecken

18 Ny bok om döva i nazi-Tyskland

23 UNG: SDU agiterade i Almedalen

24 FÖRBUND & FÖRENING: Nordisk deklaration om rätt till tolk

25 Göteborg får äldreboende med döv personal

28 Omtumlande uppdrag i Sri Lanka

32 INSÄNDARE: Otillgängligt Vägverk

34 KRÖNIKAN: Chokladkaka i globalt perspektiv

En avgörande framtidsfråga: Vågar vi...?

ledare

Hur ser vi egentligen på dövrörelsens/teckenspråksrörelsens framtid?

Hur ser vår medlemsgrupp egentligen ut om 10 år?

Blir det inte teckenspråket som gemensam utgångspunkt som kommer att styra alltmer – oavsett hörselnedsättningsgrad?

Är det inte dags nu, att inleda en seriös framtidsdiskussion om en ändring av inriktningen i vår verksamhet på alla nivåer – från lokal- till riksnivå?

Vågar vi tänka nytt?

Nu när teckenspråket kommer att få en kraftig acceptans och stöd i lagtext så handlar det om att rida på detta. Det är nu helt klart att teckenspråket är ett eget och fullt accepterat språk genom den nya språklagen.

Nu börjar också arbetet med att implementera denna lag i olika författningstexter och andra sammanhang.

Utöver detta så har FN-konventionen för funktionshindrades mänskliga rättigheter konfirmerats. I denna finns också styrmedel för teckenspråket.

Att genomföra denna process i samhället kräver kompetens och resurser. Det blir av allt att döma förbundets huvuduppgift de närmaste 5–10 åren.

SDR förbereder sig nu för att ta fram ett utkast till handlingsprogram för 2010–2013 som ska prövas hos våra medlemsföreningar och sedan fastställas vid kongressen 2009.

Vågar vi pröva namnändringsfrågan igen?

Vågar vi ändra till teckenspråksförening/förbund utan att förlora "dövidentiteten"?

Framtiden, som jag ser det, innebär att våga skapa en värdegrund som bygger på teckenspråket. Att våga välkomna ALLA teckenspråkiga till vår verksamhet – hörande, CI-bärare*, hörselskadade och döva. Att våga öppna organisationen mera, med språket som grund, och låta alla goda krafter samverka. Vågar vi?

Vågar vi öppna för en stadgeändring som välkomnar teckenspråkiga hörande i förbundsstyrelsen?

Kan detta underlätta rekryteringen av en stark styrelse med olika kompletterande kompetenser? Samhället förändras och ställer nya krav på vårt sätt att

arbeta för vår sak – ideologiskt, politiskt, juridiskt och ekonomiskt.

Dock bör förbundsordföranden och majoriteten av styrelsen fortfarande vara döva. Förbundets stadgar och dess ändamål styr fortfarande vår verksamhet och kommer att utgöra den fasta grunden för vårt arbete, även framledes.

Vågar vi pröva frågan om utökad samverkan med HRF*, FSDB*, SDI* för att effektivisera verksamheterna genom samutnyttjande av vissa resurser? Till exempel administration och lokaler?

Vågar vi tänka nytt – ta vara på, utveckla och på bästa sätt förvalta vårt unika fastighetsbestånd och vårt teckenspråkiga utbildningscenter på Västank i Leksand?

Om vi inte vågar – vilka kan följderna i så fall bli?

De här frågorna hoppas jag att alla medlemmar och föreningar nu vill fundera över och ta upp till diskussion, så att kongressen 2009 blir fruktbar och framtidsinriktad.

Sedan sist: Representantskapsmötet genomfördes under utmärkt ledning av den för dagen valda ordföranden. Förbundets redovisning för 2007 – både verksamhetsmässigt och ekonomiskt – uppskattades av ombuden. Vi klarade oss ur den värsta krisen! Nu kan det bara bli bättre.

Ett av SDR:s projekt – God man* – är nu inne på sitt andra år. Projektets stora vinst är att en samverkan sker med RFS (Riksförbundet för samhällsarbete). Vinsten är att vi inte behöver "uppfinna hjulet en gång till". Vi använder varandras kompetenser och nätverk på ett effektivt sätt för att synliggöra teckenspråkiga dövas kommunikativa behov i ett god-man-förhållande.

Överförmyndare i hela landet får en adekvat information om teckenspråkiga dövas behov, vilket på sikt ger en ökad livskvalitet för denna grupp bland döva. Projektet har tagit fram en informativ DVD-produkt som ska ge landets överförmyndarna en aha-upplevelse.

LARS-ÅKE WIKSTRÖM,
ORDFÖRANDE I SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND SDR

** En god man kan erbjudas personer som på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande inte kan ta hand om sig själva eller sin egendom.*

** CI – cochlea implantat*

** HRF – Hörselskadades riksförbund*

** FSDB – Föreningen Sveriges Dövblinda*

** SDI – Sveriges Dövas Idrottsförbund*

SDR hemsida: www.sdrf.se
Information: info@sdrf.se

SDR Stockholm
Adress:
SDR, Förmansvägen 2, plan 6
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08 442 14 61
Texttel. vxl: 08 442 14 60
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
Adress:
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247-641 00
Texttel. vxl: 0247-641 01
Fax: 0247-151 03

Förbundsordförande
Lars-Åke Wikström
law@sdrf.se
Texttel. 08 442 14 63
3G-mobil 0735 033349

Informationschef
Helena Fremnell Ståhl
hfs@sdrf.se
Tel. 0247 64147
Tel. (tal/SMS) 070 215 46 33

Generalsekreterare
Tord Lind
tord.lind@sdrf.se
Texttelefon 08-4421480
Mobil/SMS 0738 371794

Material till Slingan
slingan@sdrf.se
Telefax 0247-151 03

Bli stödmedlem
medlem@sdrf.se

Försäljningsavdelning
shop@sdrf.se
Teltelefon 0247-140 65
Texttelefon 0247-100 24
Fax 0247-141 35

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
karl-erik.karlsson@sdrf.se
Texttelefon 08-89 44 23

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Texttelefon 08-442 14 96
Fax 08-442 14 97
sdu@sdrf.se

Västankvicks Folkhögskola
Box 300, 793 27 Leksand
Texttelefon 0247-641 01
Teltelefon 0247-641 00
Fax 0247-101 65
www.sdrf.se/vv

SDR plusgiro: 90 00 24-1

Hur få en fungerande tolkservice?

Hur ska döva få en fungerande tolkservice på arbetsmarknaden? Den frågan ställde Torbjörn Björlund den 10 juni i riksdagen till arbetsmarknadsminister Sven-Otto Littorin.

Björlund betonade att det råder oklarheter om vilka instanser som ska stå för tolkkostnaderna. Det gör att ärenden bollas mellan instanserna och ingen tar ansvar. Det leder till att brukarna blir utan teckenspråkstolk.

Littorin höll med Björlund om att ett funktionshinder aldrig får vara ett hinder för att få arbete. Några förslag hur man ska lösa tolkproblemet hade inte ministern, men han betonade att under mandatperioden satsar regeringen omkring 1 miljard extra på lönebidrag och Samhall AB. Det finns därutöver hjälpmedelsättning som arbetsgivaren kan söka. Den är idag på 50.000 kronor, och ska bl.a. bekosta teckenspråkstolk för döva, utbildning av personligt biträde eller tolk för dövblinda.

– Regeringen har också gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att redovisa de olika former av stöd och insatser som finns för döva, dövblinda och hörselskadade. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december i år, sade ministern.

Det finns reglerat i vilka sammanhang den teckenspråkiga gruppen har rätt till tolk i arbetslivet och vem som ska betala. Trots det fungerar det inte. Björlund frågade vilka signaler det ger arbetsgivarna, när det gäller anställning av teckenspråkiga.

– Man måste på något sätt hitta en politiskt väg att få det att fungera!

Arbetsmarknadsministern sa sig vara övertygad om att socialdepartementet jobbar med att se över frågan, så vi får en likabehandling när det gäller tolkservice i de olika landstingen.

LENNART TJÄRNSTRÖM

Torbjörn Björlund (v).

Sven-Otto Littorin (m).

SDR:s Lars-Åke Wikström:

Vi måste tänka nytt

De regler som styr dagens tolkverksamhet är sammanställda under 1970-talet. Men eftersom samhället förändras, anser SDR:s förbundsordförande Lars-Åke "Låw" Wikström att dessa regler inte fungerar i dagens samhälle. Det behövs en översyn av hela tolkservicen.

– Teckenspråkiga ungdomar är mer medvetna om sin rätt till tillgänglighet än den äldre generationen. Det ställer automatiskt krav på fler utbildade tolkar i vardagen, säger Låw.

Nu får allt fler döva och hörselskadade ungdomar bättre utbildning. Det ställer krav på fler utbildnings-tolkar.

– De ska sedan ut i arbetslivet. Då måste de få möjlighet till teckenspråkstolkning för att kunna vidareutvecklas på arbetsplatsen.

Låw tycker att reglerna för vardagstolkning, ut-

TOLKFRÅGAN

bildningstolkning och arbetsplatstolkning är för luddiga. Många gånger vet man inte vem som ska betala vad. Det som är OK i vissa landsting är otänk-bart i andra.

– Orättvisorna drabbar de teckenspråkiga.

Idag kan en arbetsgivare som anställer en tecken-språkig person få 50.000 kronor till arbetsbiträde.

– Man kan fråga sig vart dessa pengar tar vägen. Ingen har grepp om det, säger Låw.

Socialstyrelsen, som har det övergripande ansva-ret för tolkverksamheten, ger landstingen rekom-mendationer om hur tolkservicen ska bedrivas.

– Men socialstyrelsen har inte hängtt med i ut-vecklingen. Det behövs en ny översyn av hela tolk-servicen. Vi måste tänka nytt, gör vi inte det uppstår stora problem på sikt, säger Lars- Åke Wikström.

LENNART TJÄRNSTRÖM

Richard Sahlin, döv juris doktor:

"Jag blir diskriminerad – helt lagligt"

Döve Richard Sahlin, juris doktor och forskare vid juridiska institutionen på Stockholms Universitet, sökte en tjänst som högskolelektor – men fick nej.

– De sa att det inte finns en tjänst tillgänglig, säger Richard. Men sanningen var en annan: Det handlar om tolkkostnaden.

Richard är inte ensam – många döva upptäcker att de, trots gedigen utbildning, får det motigt på arbetsmarknaden.

Juridiska institutionens prefekt säger att de inte har råd att anställa Richard. Det skulle kosta för mycket för institutionen med de tolkkostnader som följer med om de anställer Richard.

Det krav som Juridicum har på sina forskare är bland annat att de ska undervisa minst 200 timmar per år, utöver sin forskning. Enligt prefekten har inte institutionen tolkpengarna.

Det är diskriminering, anser Richard, som doktorerad på en avhandling med titeln "Diskrimineringskydd för personer med funktionshinder inom utbildningsområdet".

Studenter har bättre skydd

På arbetslivsområdet finns inga lagar som hindrar en arbetsgivare att ta sådana beslut som juridiska institutionen gjort i hans fall.

Skyddet som funktionshindrad student vid universitet är relativt bra: En döv student har per automatik rätt att få tolk när han/hon antagits av universitet. Samma lyx har inte en funktionshindrad akademisk forskare idag.

Richard har sedan han avslutade forskarutbildningen 2004 varit forskare på institutionen, och fått sin lön betald genom medel från olika anslag och stipendier. Man jobbar i perioder om tre år. Sedan får man söka igen om man vill forska mer.

Vid 41 års ålder vill Richard ha en tryggare anställning och få den pedagogiska erfarenhet han saknar. Men den chansen finns inte för honom – trots att han har den kompetens som krävs för att vara

lektor på institutionen. Institutionen kan inte få fram pengar till de tolktimmar han behöver när han undervisar.

Den ständiga stötestenen är: Vem ska betala?

Staten bör ta ansvar

Richard har sin ståndpunkt klar:

– Arbetsgivaren ska inte betala. Staten ska stå för det, säger han och delar SDR:s syn: Vi vill se en nationell instans som sköter alla sådana frågor.

Richard utvecklar sitt resonemang:

– En statlig myndighet som har samordningsansvar och som delar ut pengar där det behövs tolk. Det skulle bli mer rättvist än dagens system, menar han.

Richard vet också att de 200 timmarna tolkning per år idag är en ganska orimlig siffra, men även där har han förslag på lösningar:

– Jag kan dra ned på mina undervisningstimmar och jobba in dessa timmar genom t.ex. administration och individuell handledning av studenter som skriver uppsatser.

– Man kan inte bara se till antalet timmar jag ska undervisa. Det borde gå att lösa, tycker han.

– Men universitet vill inte lyssna, säger han sorgset.

En pionjär

Richard Sahlin är på många sätt en pionjär. Trots att han är flerfunktionshindrad (barndomsdövhet, Aspergers syndrom och ADHD) lyckades han år 2004 bli Sveriges första döva juris doktor.

Han är oerhört målmedveten. I högstadiet ville han läsa franska men hans lärare bad honom att välja ett "lättare" språk. >>> Forts. på nästa sida

"Jag blir diskriminerad..."

» » Forts. från föreg. sida

Men Richard gav sig inte – och lärde sig franska. Så har det fortsatt ända fram till en juris doktor-examen. Bland annat blev det studier på Gallaudet University i USA, där han mötte en helt annan attityd:

– Där uppmuntrade man mig att studera! Så är det inte i Sverige, och inte på juridiska institutionen här i Stockholm.

Här finns inget lagskydd mot denna form av diskriminering. Trots att Richard är en högt utbildad jurist är hans framtid osäker – eftersom han är funktionshindrad.

Han slutar sitt uppdrag som forskare vid Juridicum den 28 februari 2009. Vad som händer sedan är fortfarande oklart, men Richard tänker försöka söka medel för en forskarperiod till. Fram tills dess ska han åka till Paris och studera Frankrikes diskrimineringskydd i tre månader. Där får han nytta av franskan han lärde sig på högskolan – mot alla odds.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGRENW

SDR:S TOLKKAMPANJ:

Beställ ALLTID tolk när du behöver det!

Anmäl ALLTID när du inte får tolk!

Mer information på www.sdrf.se, eller från din dövförening.

"Skälig" anpassning?

Ny utredning tillsatt

Frågan om tillgänglighet för funktionshindrade finns inte med i den nya diskrimineringslagstiftningen. Handikapprörelsen har reagerat starkt och sändt en protestskrivelse till det ansvariga statsrådet Nyamko Sabuni (se DT nr 3-2008).

Funktionshindrade kräver att få komma in, få vara med, få samma chans som alla andra att delta i arbets- och samhällslivet. Frågan om tillgänglighet har utretts flera gånger tidigare utan resultat. Nu tillsätter Nyamko Sabuni ännu en utredning. Hon säger (till SvD) att tidigare utredningar har fokuserat på om tillgänglighet ska vara en diskrimineringsgrund eller inte. Alla utredare har sagt ja till detta. Men det finns ingen regering som utrett hur en sådan lag ska se ut och vad den skulle kunna innehålla.

Som diskrimineringslagstiftningen ser ut just nu kan en arbetsgivare inte tvingas anpassa sin verksamhet mer än vad som kan anses vara "skäligt".

Vad som är "skäligt" är en av de frågor den nya utredningen ska ge svar på. Andra viktiga frågor är var gränserna för tillgänglighet ska gå, hur mycket anpassning samhället kan gå med på och vad som är rimligt att betala för funktionshindrades rättigheter. Sabuni hoppas kunna presentera ett lagförslag till riksdagen innan mandatperiodens slut.

B.L.

ANNONS

Vi söker en stjärna...

Global Account Manager

Vårt erbjudande

Ett arbete i en dynamisk, kreativ och inspirerande arbetsmiljö i fräscha lokaler i Hammarby Sjöstad. Arbetet är heltidstjänst, delvis förenat med internationella resor och du rapporterar direkt till VD.

Dina egenskaper

Rollen kräver inte bara kunskap om telecommarknaden, utan också flerårig erfarenhet av försäljning och marknadsföring. Som person är du även resultat- och målinriktad, ansvarstagande och representativ. Du skall kunna ta egna initiativ, samt arbeta självständigt och i team. Du har god förmåga att uttrycka dig i tal och skrift i såväl svenska som engelska, även kunskaper i teckenspråk är önskvärt. Vi erbjuder våra anställda kurser i teckenspråk vid behov.

Uppdraget

Att arbeta med strategiska försäljningar av Omnitors kommunikationslösningar i Sverige och internationellt. Efter en introduktionsperiod i Sverige blir uppgiften att påbörja arbetet med att marknadsföra Omnitors produkter och tjänster på den internationella marknaden.

Ansökan

Maila din ansökan med meriter, referenser och gärna ett foto till: jobb@omnitor.se

Har du frågor

Kontakta oss gärna på 08-58900050 och hänvisa till tjänsten som Global Account Manager.

För mer information besök gärna www.omnitor.se eller kontakta Örjan Fallheden på telefon 08-58900068

Omnitor
Kommunikation för alla

Omnitor är ett tillgänglighetsföretag som arbetar med informationsteknologi för att överbrygga funktionshinder. Omnitor visar möjligheter och tar fram lösningar som alla kan använda. Omnitor grundades 1995. Bolaget har idag 20 anställda. Vårt koncernspråk är teckenspråk.

Omnitor utökar ständigt med nya tillgänglighetstjänster. Vårt viktigaste varumärke är Allan eC. Antalet personer som använder Allan eC "Total Konversation" från Omnitor är stort och under snabb tillväxt. Omnitors Total Konversationslösningar ger idag döva, dövblinda och hörselskadade möjlighet att kommunicera med den kombination av video, text, och tal som är bäst anpassad till varje persons behov.

Oklara regler och brist på pengar drabbar döva

Tolkbrukarråden som jobbar i det tysta ute i landet har en viktig funktion. De är länken mellan döva och tolkcentralerna. De ger den feedback som tolkcentralerna behöver för att känna av vad brukarna anser om den tolkning de får – eller inte får. Men det är ännu viktigare med aktiva brukare, menar Stefan Ståhlbom i tolkbrukarrådet i Örebro.

TOLKFRÅGAN

Med aktiva brukare syftar Stefan på dem som alltid anmäler när de inte får tolk samt talar om vad de tycker om tolkservicen.

Stefan sitter tillsammans med Inga-Britt Andersson i tolkbrukarrådet i Örebro, där tolkbristen är en av landets värsta. DT har tidigare skrivit om tolkproblemen i Örebro. Många döva har gett upp och slutat att försöka beställa tolk.

Nu har det skett en liten förändring. Sedan årsskiftet tittar staten vid fördelning av pengar på antalet brukare som finns registrerade hos tolkcentralerna. Tidigare fick tolkcentralerna statsbidrag utifrån det totala befolkningsantalet i landstingen, vilket drabbat dövtäta Örebro hårt. Förändringen har nu givit TC i Örebro 2-3 miljoner extra i budgeten, berättar Stefan för DT.

Lilla Örebro har cirka 800 registrerade brukare. Stockholm har drygt 1.000.

Innan förändringen skedde, gick landstinget i Örebro in med medel till tolkverksamheten. Men han undrar hur det blir nu, när staten går in med mer pengar:

– Slutar landstinget gå in med medel nu? Det skulle i så fall innebära exakt samma situation som förr för tolkbrukarna...

På ett möte med tolkcentralens chefer frågade Stefan de hur de tänkte göra, men fick inga klara besked.

Räknar olika

Tolkcentralerna för statistik över hur bristen ser ut. Det är ett problem att de räknar olika, vilket kan bli missvisande, menar Stefan och ger ett exempel:

– En döv beställer ett uppdrag på en hel dag, t.ex. åtta timmar, han får nej. Samtidigt får åtta andra personer ja till sina beställ-

ningar, som är på en timme var.

– Då blir det hela 89 procent som fått sin tolkning. Men räknar man antalet timmar blir det bara 50 procent som fått tolk, säger Stefan, som gärna vill se att tolkcentralerna räknar in uppdragen i antal timmar också. Så gör redan TC i Stockholm.

Ett annat ömmande problem är tolkcentralernas prioriteringslista. Sättet att prioritera har lett till att tolkning på arbetsplatser och föreningslivsaktiviteter har missgynnats. Det har Stefan påpekat.

– Jag hade ett möte med Martin Lind (s), landstingspolitiker här i stan, om prioriteringslistan. De tog det till sig och ska diskutera det.

Stort mörkertal

Utöver prioriteringslistan finns en rad regler som är otydliga – vad är det som gäller? Framförallt när det gäller arbetstolkning – vem betalar?

Tolkcentralerna i de olika landstingen gör olika bedömningar, så i vissa städer är det bättre än andra att leva som yrkesarbetande döv.

Orättvist, tycker Stefan som vill se ett tydligare regelverk och en statligt finansierad tolkverksamhet, där man ser var pengarna verkligen behövs.

– Mörkertalen är större än vi tror, eftersom många döva fått nej så ofta att de slutat beställa tolk.

Därför vill Stefan att man ska anmäla till Patientnämnden VARJE gång man inte får tolk (information finns på SDR:s hemsida).

– Man kan även anmäla om man inte är nöjd med sin tolk, säger Stefan.

– Tolkbrist måste man anmäla varje gång – inte bara en gång. Politikerna läser antalet anmälningar, det är vad de gör.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

Teckenspråket väl synligt under Stockholms 10:e Pridefestival

Hela Stockholm var vid månadsskiftet juli/ augusti iklätt regnbågsfärgerna.

Anledningen var förstas Europride, en tio dagar lång festival för HBT-are* och alla deras vänner. I glädjeyran märktes även teckenspråkiga. Tyst Teater gjorde en stor-satsning – för första gången i ensemblens historia bjöds en pjäs med gay-tema.

Att Europride pågick kunde ingen stockholmare missa. SL-bussarna hade vajande regnbågsflaggor. Varuhus hade speciellt designade skyltfönster. Sveriges största tidningsdrakar slog upp festivalen stort.

Stockholms Dövas Förening ville inte vara sämre. De hade en pubafton med Europride-tema samma dag som festivalen invigdes.

I år fyllde Stockholm Pride tio år. Och det med ståt och pompa då Stockholm också stod som värd för Europride. Som mest kom 15.000 personer till Prideparken i Tantolunden. På grusplanen hurrade och trängdes folk när de lyssnade på schlagerartister.

En bit från scenen låg Regnbågens tält, en RFSL*-förening för döva homo-, bisexuella och transpersoner (HBT). Teckenspråkiga syntes väl i vimlet. Christian Coudouret från Frankrike var en av dem.

– Jag blev kär i en svensk man förra året. Därför kom jag hit igen, sa Christian leende.

Andra döva kom från Danmark, Norge, Storbritannien och USA. De var relativt få trots att det var Europride. Förra året var desto fler nationaliteter representerade eftersom Regnbågen då hade 25-årsjubileum. I Regnbågens tält kunde hörande få lära sig hur man flirtar på teckenspråk och köpa "Kåt på teckenspråk?"-tröjor.

– Tanken är att sprida information om hur man vågar möta döva, sa teckenspråklärare Jörgen Florin.

Tyst Teater gav HBT-pjäas

När festivalen var inne på sin åttonde dag övade Johnny Rydh, Oliver Suomela, Thomas Wittwer och Tommy Fransson i ett lägenhetskomplex på Söder, med Josette Bushell-Mingo som regissör. Om tre timmar skulle föreställningen "Dreamboys" visas, och regissören var stressad.

För första gången ger Tyst Teater en HBT-pjäas.

– Vi vill visa att vi teckenspråkiga och döva inte ska bli bortglömda under festivalen, sa Josette.

Klockan 15 startade Dreamboys med disco och en hög bas. De fyra männen är fjolliga*. Många i publiken ler. Mellan musikerna och dansnumren berättar var och en sin livshistoria. Johnny Rydh tecknar att han hatar ordet "norm" och vägrar sig låtas bli placerad i fack. Thomas Wittwer berättar att hans psykolog uppmuntrade honom att inte träffa killar på en hel månad.

Tommy Fransson är hörande och "kom ut" i vuxen ålder. Tidigare har han varit gift och har två barn. Hans döva mamma vågade inte gå till dövföreningen på sju år. Vad skulle de andra säga om hennes son som var bög? Och Oliver Suomela berättar hur mobbad han var när han gick integrerad och inte fick använda teckenspråk.

"Lite lättare i dag"

Både tragik och komedi bjöd de på. Direkt efter föreställningen var det paneldiskussion:

* HBT – homo-, bisexuella och transpersoner

* RFSL – Riksförbundet för HBT-personers rättigheter

* Fjolla – man med feminin framtoning

* Komma ut – att öppet berätta om sin sexuella läggning

* Pi – förstärkande prefix på teckenspråk; verkligen/verkligt (t.ex. pi döv)

Christian Coudouret.

►► Forts. på nästa sida

Tyst Teaters existens hotad?

Under sommaren kom alarmerande uppgifter som berör Tyst Teaters framtid: 30 anställda kan tvingas bort från Riksteatern nästa år om inte regeringen beviljar mer pengar.

Det säger Riksteaterns VD Birgitta Englin, som nämner Tyst Teater och barnverksamheten som exempel på vad som kan försvinna helt. DT passade under Pridefestivalen på att fråga Tyst Teaters Josette Bushell-Mingo hur man ska se på Englins utspel?

– Jag ställer mig bakom den modiga strategin. Tanken är att det blir svårt för regeringen att prioritera bort Tyst Teater och barnverksamheten.

- Hur stor är egentligen risken att Tyst Teater försvinner?
- Tyst Teater kan bara inte försvinna. Om den gör det, tror jag att vi får stort stöd av många döva och institutioner i hela världen.
- När får vi veta mer om Tyst Teaters framtid?
- Det är oklart. Just nu är det upp till regeringen att besluta. Aldrig i mitt liv tänker jag låta Tyst Teater försvinna!

N.M.

Josette Bushell-Mingo.

Acke Berggren.

Okända festivaldeltagare.

►► Forts.från föreg. sida

– Det är deprimerande att inte vara öppen. Man mår så mycket bättre när man vågat "komma ut", sa Åsa Gustavsson.

– Jag kände igen mig i Tommy Fransson. För mina döva föräldrar var det pinsamt när de gick till döv-föreningen efter att jag "kommit ut", sa Lars-Gunnar Möllefors.

– Det är glädjande att HBT-are har det lättare i dag. Samtidigt kan jag uppleva att SL:s regnbågsflaggor och bankernas speciellt regnbågsdesignade bankkort känns lite falska. Är alla busschaufförer och affärsexpediter verkligen så toleranta? undrade Birgitta Martinell, själv heterosexuell.

Efter föreställningen fortsatte aktiviteter i Regnbågens tält. Föreningen har 50 medlemmar. De flesta är män. HIV är en fråga föreningen anser vara mycket viktig på grund av den stora ökningen av HIV-fall förra året. 178 personer fick den obotliga sjukdomen i Sverige år 2007 jämfört med 109 år 2006, enligt Smittkyddsinstitutet.

– HIV-information på teckenspråk behövs, inte bara för HBT-are utan för alla. Men frågan är vem

som tar ansvar för det? undrade Regnbågens ordförande Jonas Brännvall.

"Jag är stolt"

Nästa dag – en lördag – ägde paraden rum. Det ösregnade. Ändå trotsade drygt 45.000 personer vädret och deltog i paraden, enligt arrangörerna.

Idel leenden syntes bland de drygt 450.000 åskådarna. Mellan 20 och 30 döva gick med i Regnbågens tåg. De sjöng "Vi är döva. Vi är homosexuella. Vi är pi*-stolta!".

– Jag ville att alla ska veta att jag är stolt över den jag är, sa Alba-Luz Wäälma, en av paraddeltagarna.

– Det kändes bra att se vinkande folk längs hela vägen, nästan lite som om jag var en kändis, sa paraddeltagaren Dani Sive, dövlärare från Storbritannien.

Och så var festivalen över. Regnbågsflaggorna togs ner. Alla åkte hem. Och Stockholm kändes lite gråare igen.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Hur tänkte och kände deaf power-generationen?

Den kamp som döva fört i alla år började för länge sedan. Men det kom en brytningstid i dövas historia: Tiden då dövmedvetandet skapades. SDR och SDUR ligger bakom en ny dokumentärfilm som ska gå på djupet i denna stormiga tid.

Filmen ska bli ett studiematerial för högstadiungdomar. Det unika är att den gjorts av döva för döva, ur dövas perspektiv. Filmen tar med oss till den stormiga tid som ibland kallas för Deaf Power-perioden:

– I filmen möter man döva som var med och slogs för teckenspråket, bland annat Lars-Åke Wikström, Sten Ulfspärre, Birgitta Ozolins och Brita Bergman, berättar eldsjelen bakom projektet, Patrik Nordell.

• Vad är syftet med filmen?

– Vi vill lyfta fram den kamp som fördes på den tiden.

Filmen tar bl.a. upp lärarnas attityder, tecknad svenska och dövas identitet. När tecknad svenska infördes blev det kaos. Döva delades upp i två grup-

per – en som använde tecknad svenska och en som höll fast vid teckenspråket.

– Myndigheterna hade gjort en undersökning och upptäckt att döva hade dålig svenska. De trodde att tecknad svenska var lösningen. Många döva gick kurser i tecknad svenska och fick en identitetskris – de kände hur vårt människovärde sjönk, berättar Patrik.

Filmen är en bit dövhistoria: Här berättar döva hur de kände sig under 1960-80-talet – en av de stormigaste perioderna i dövhistorien. Ett sådant material har aldrig gjorts tidigare, menar Patrik Nordell.

Medverkar i produktionen gör också Elisabet Hagberg, Maria Sundholm, Jenny Ek och många andra. Filmen finansieras och produceras av SDR och SDUR*. Utöver den aktuella dokumentären ska de göra en film om dövkultur. En hemsida kommer också att finnas, men webbadressen är inte klar i skrivande stund.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

Patrik Nordell.

Foto: Tomas Lagergren

*SDUR – Stockholms dövas ungdomsråd

Hisnande färd genom ett spännande land

– ny programserie från UR

Det är hela elva år sedan Utbildningsradion (UR) producerade något TV-program för unga döva – 1997 sändes NU, med programledarna Iréne Kvist och Lars-Gunnar Möllefors.

Nu är det dags igen. Idag heter programmet *Teckenspråksland* och programledaren heter Niclas Martinsson (inget obekant namn för DT:s läsare). Tio program ska det bli, med start i oktober.

– Det blir tio program på 15 minuter var som bjuder på en hisnande färd genom ett spännande land, säger Niclas, som gör debut som programledare.

Tanken är att *Teckenspråksland* är den nation där teckenspråket och döva lever. Varje vecka besöker man städer i Teckenspråksland:

– I en stad möter vi olika religioner, medan en annan stad tar oss tillbaka i tiden till 1800-talet... Vi spanar också på de kändisar som finns i Teckenspråksland, vilka de är och vad de har gjort.

– *Deafhood** ska genomsyra hela programserien – den döva individen är ju så mycket mer än bara döv, säger Niclas.

Teckenspråksland vänder sig i första hand till döva mellanstadieelever:

Niclas Martinsson.

Foto: UR

– Det heter ju att "god journalistik är när även en tolvåring kan hänga med". Det vill vi lyckas med, berättar Niclas och Ylva Björklund, researcher.

– Vi hoppas att programmet även attraherar andra ålders- och målgrupper. Vi tar t.ex. upp vad som är typiskt för döva – vi tror att det kan intressera också vuxna döva tittare.

Första programmet handlar om intervjuteknik.

– Vi har en döv journalist som gäst. Vi vill inspirera våra unga tittare att göra läckra skoltidningar.

Programmet sänds med början torsdag den 16 oktober, klockan 10.00 i SVT1. Direkt efter programmet kan man chatta* med programmet på: www.ur.se/mega

TEXT: TOMAS LAGERGREN. FOTO: UR

**Deafhood* handlar om att vi som döva ser oss själva som kulturella individer med ett unikt språk – teckenspråket. Att vi ser våra unika möjligheter, och ser att vi har något att tillföra samhället.

*Chatta – prata via Internet

Döva licensbetalare mailbombade SVT

"Nu har vi fått nog!" rasade teckenspråkiga licensbetalare när de upptäckte att de inte fick vara med, den här gången heller. Direktsändningen från den stora OS-invigningen var varken tolkad eller textad.

Olympiska spelen i Peking var sommarens stora begivenhet för alla sportälskare. Det var med förväntan man bänkade sig framför TV:n för att se den direktsända invigningen – ett påkostat spektakel med bl.a. 2.000 trumslagare, högtflygande artister och fantastiska fyrverkerier. Kineserna uppfann ju krutet, och är mästare i den konsten.

Detta och mycket annat kunde man som hörande få veta av de två svenska kommentatorerna i Peking. Men den döva minoriteten fick nöja sig med att se på bilderna – direktsändningen var otextad.

Det blev omedelbart ett ramaskri i SDR:s data-nätverk FC, där arga döva tittare kom överens om att mail-bomba de ansvariga på SVT.

De fick snabb respons. Redan samma kväll kom ett svarsmail från Albert Svanberg, chef för SVT Sport: *"Vi kommer att texta mer under detta OS än tidigare, då vi textar Den Olympiska Studion som går varje kväll 20.00 –21.30. När det gäller invigningen så textas det 90 min långa sammandraget som sänds 21.00 ikväll."*

Kräver svar

Men de döva tittarna var inte nöjda med det – det fortsatte storma i FC:s diskussionsforum under hela OS-veckan.

Dansare vid invigningen av OS 2008 i Peking.

• Varför infrias aldrig löftena om textning av alla TV-program?

• Hur svårt är det att lägga in en tolk i rutan vid direktsändning? Det görs i många andra länder – varför inte här?

• Varför tar inte SDR tag i frågan om tillgänglig TV?

Det är några av de frågor som ursinniga döva licensbetalare kräver svar på.

SDR svarar via Helena Fremnell Ståhl, informationschef, och Suzanne Albihn, intressepolitisk sekreterare, att förbundet självklart står bakom medlemmarna i den här frågan.

– Men eftersom SDR:s fokus är tillgänglighet genom *teckenspråk* har vi ingen handlingsplan för att driva frågan om text i TV. Det är av tradition HRF* som driver den frågan. Det vi kan och kommer att göra är att protestera skriftligt till SVT.

– Flera förslag har kommit i FC, bl.a. om tolk i direktsändning, anmälan för diskriminering, licensbojkott och "mailbombning". Vi tar förslagen till oss och ska se vad SDR kan göra på kort och lång sikt.

HRF säger för sin del att de arbetar långsiktigt strategiskt med textning i TV, och inte vill störa den processen genom en aktion just nu.

B.L.

Från basketmatchen mellan Litauen och Ryssland.

* HRF – Hörselskadades riksförbund

Nytt ungdomsprogram från SVT

■ Det nya programmet som SVT Teckenspråk börjar sända i höst heter Byss och ska bland annat handla om kulturrockar och subkulturer. Det vänder sig till både hörande och döva i åldern 17-20 år.

– Det är något som tidigare inte gjorts i dövsammanhang på SVT, säger Christoffer Hellöre, producent.

SVT Teckenspråk får mer TV-tid genom det nya programmet.

Namnet Byss är ett slanguttryck som döva ungdomar använder – det betyder ungefär: "Jag bryr mig just inte, men jaja, vi gör det".

Första programmet handlar om njutning och har premiär den 20 oktober, kl 17.35 i SVT. Programledarna är också färskas i sammanhanget, det är Cibrael Cakar och Matilda Bergman (*bilden*) som syns i rutan i höst.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

Audionomer behöver teckenspråk

*Lise efterlyser teckenspråks-
lektioner för sin yrkesgrupp*

I sitt arbete som audionom träffar Lise Holmén Fors massor av människor som använder teckenspråk. Trots det var teckenspråksutbildningen nästan obefintlig under hennes audionomutbildning. Det har fått henne att på eget initiativ lära sig teckenspråk.

Lise Holmén Fors arbetar som audionom* på Huddinge Sjukhus söder om Stockholm. I sitt jobb träffar hon dagligen människor med diverse hörselproblem. Hon gör hörseltester, och håller samtal med patienter om hur de kan förhålla sig till sina olika hörselskador.

– Det är ofta en tuff utmaning att få patienter att erkänna att de hör dåligt, berättar hon.

Hon har upptäckt att många av hennes besökare känner sig mer välkomna sedan hon börjat använda lite teckenspråk. Även om många har tolk eller anhörig med sig tycker hon att hennes kontakt med patienter som använder teckenspråk har förbättrats.

– Jag har blivit säkrare i mötet med teckenspråkiga, och det medför att jag kan göra ett bättre jobb. Mitt motto är att alla ska känna sig välkomna hit och gå nöjda härifrån, även om besöket är känsloladdat för många.

Handalfabetet inte nog

Under den treåriga audionomutbildningen på Karolinska Universitetssjukhuset sträckte sig teckenspråksutbildningen till en gästföreläsning där de fick lära sig handalfabetet. Med insikt i yrket tycker inte Lise att det är tillräckligt.

– Audionomen träffar många som använder teckenspråk och därför känns det viktigt att kunna så mycket som möjligt av språket.

Hon ska snart börja den fjärde och sista terminen på teckenspråksutbildningen. De träffas en gång i veckan och lär sig nya tecken och uttryck. Nyfikenheten på språket föddes med spelet "Det händer med händer", som Lise spelat som barn. Hon tycker att språket är roligt och lätt att lära sig.

– Många reagerar positivt och med stort intresse när de får veta att jag lär mig teckenspråk, säger Lise.

Nu hoppas hon få fortsätta utveckla sina teckenspråkskunskaper framöver. Hur stor merit är det att kunna teckenspråk inom hörselvården? frågar jag Lise.

– Ibland står det med i platsannonsen, andra gånger inte. Jag tycker att alla audionomer borde lära sig mer teckenspråk under sin utbildning, avslutar Lise Holmén Fors.

TEXT OCH FOTO: HANS TJERNSTRÖM

Lise Holmén Fors.

** En audionom utreder och bedömer hörselbesvär, och bistår med hörselträning. De gör diagnostiska mätningar som testar patientens förmåga att uppfatta toner med olika frekvens och styrka. Treårig audionomutbildning finns i Göteborg, Lund, Örebro och på KI i Stockholm.*

Teckenspråk ej prioriterat

■ Ann-Christin Johnson är ansvarig för audionomprogrammet på Karolinska Institutet. Hon bekräftar bilden att det audionomstudenterna får lära sig om teckenspråket uppgår till en gästföreläsning om dövas situation. Är det tillräckligt med tanke på att studenterna ska arbeta med personer som använder teckenspråk, undrar Dövas Tidning?

– Det handlar om prioriteringar. Vi har mycket annat som ska hinnas med under utbildningen. Ska studenterna lära sig ett nytt språk krävs det tid för det.

• Efterfrågar studenterna mer teckenspråkskunskaper?

– Vissa studenter frågar om det ingår någon kurs i teckenspråk under utbildningen. Framförallt de som kommit i kontakt med språket tidigare. Men de som vill lära sig mer om teckenspråket får göra det utanför utbildningens ramar.

• Tror du det är meriterande att kunna teckenspråk inom hörselvården?

– Det vet jag inte. Patienten är oftast en äldre person med hörselnedsättning, och de använder sällan teckenspråk.

Ann-Christin Johnson.
(Privat foto)

HANS TJERNSTRÖM

Varning för sol-och-vår via nätet

Linus Henriksson, 33, fick i augusti ifjol kontakt med en 31-årig amerikansk tjej via ett internetforum för döva. Linus är i den ålder där många vill hitta en partner att dela sitt liv med. Vad han inte visste då, var att den han chattade med på nätet var en bedragerska som bara ville lura honom på pengar.

Linus, som är lätt förståndshandikappad, har svår dyslexi och inte är så bra på engelska, satt och traggade med engelsk ordbok vid datorn. Han blev förtjust över kärleksförklaringarna från "Veronica Adams" som hon först kallade sig, även om han inte förstod allt hon skrev på engelska.

Han tog reda på var hon bodde; i Phoenix i delstaten Arizona, USA. Han bestämde sig för att åka över Atlanten för att träffa henne. Han reste ensam till Phoenix i maj i år. En vecka skulle han vara borta.

Väl framme i Phoenix var vädret varmt och solen lyste. Men den Veronica Adams han pratat med lyste med sin frånvaro. Hon fanns inte på flygplatsen. Linus checkade in på ett hotell och försökte få tag i henne – utan resultat.

Begärde pengar

Under den här tiden hade det förekommit olika e-postadresser: Marti Glick, med adress i Florida, ville ha 1.500 dollar av Linus. Han skickade aldrig pengarna. Sedan dök ett tredje namn upp: Rose Martins.

Linus visar för DT utskrift av de mail han fått från dem. Kvinnan ville att han skulle skicka pengar så hon kunde komma till honom i Sverige. Mailen har olika signaturer och adresser, men förmodligen kommer de från samma person.

Lyckligtvis förstod inte Linus att hon ville ha pengar, säger hans mor Heidi Henriksson, så han skickade aldrig några. Istället åkte han till USA för att träffa henne.

Tiden i Phoenix fördrev han bland annat genom att gå på stan och kika i affärer och även besöka ett zoo under tiden han väntade på att tjejen skulle höra av sig.

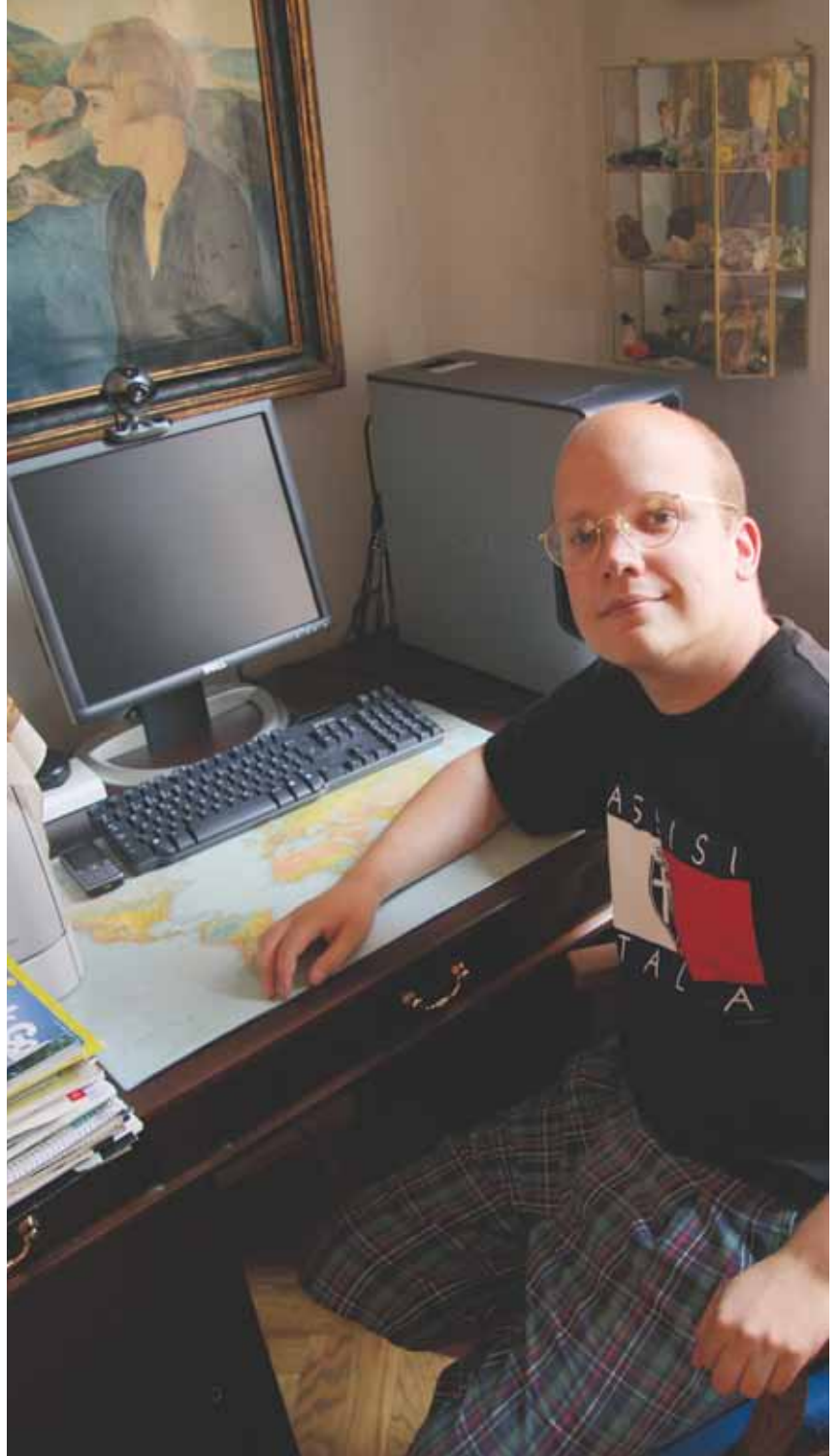
– Jag träffade åtta döva på ett café, som jag hittat på nätet, säger Linus till DT.

- Visste de något om den här tjejen?

– Nej. Jag hade svårt att förstå det amerikanska teckenspråket, så vi pratade inte så mycket.

Vill varna andra

Linus syster Bolla Henriksson polisanmälde händelsen. Hon hade nyligen läst i Dagens Nyheter om

sol-och-vår-bedragare* på nätet, vilket det här kändes som.

Men förundersökningen lades snabbt ner – polisen kan inte göra mycket, när bedragarna opererar via Internet och från ett annat land. Linus förlorade ju heller aldrig några pengar, bortsett från reskostnaden.

Men Linus familj tycker det finns anledning att varna andra döva för den här typen av bedrägerier. Det finns många varianter av "sol-och-vår", och man bör vara försiktig med nya kontakter på nätet.

Händelsen har inte avskräckt Linus, men han är nu lite försiktigare i sökandet av en framtida livspartner.

– Det är svårt att hitta rätt tjej, säger Linus, som trots allt hade tur i oturen.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

**Sol-och-vår kallas en form av bedrägeri där förövaren låtsas vilja ha en kärleksrelation, med baktanken att komma över pengar och försvinna. En framgångsrik sol-och-vår var Gustaf Raskenstam (1901-69), som försökte lösa sina ekonomiska problem genom att lura kvinnor på pengar. Han hade signaturen "Sol och vår" i sina kontaktannonser. Han åkte fast 1944 och dömdes till tre och ett halvt års straffarbete.*

Oro på SVT Teckenspråk

– protestbrev till SVT-ledningen

Det råder oro på teckenspråksredaktionerna efter SVT:s beslut att flytta dem till Falun. Döva medarbetare i både Stockholm och Leksand överväger att hoppa av om flyttningen till Falun genomförs.

SVT Teckenspråk i Västanvik består av 35 medarbetare varav 13 är döva. TV-stationen ligger i anslutning till dövas folkhögskola Västanvik.

SVT vill flytta teckenspråkproduktionen från Leksand till Falun, samt lägga ner den teckenspråkiga samhällsredaktionen Perspektiv i Stockholm och flytta även Perspektivs medarbetare till Falun.

– Ledningen vill flytta, men inte vi, säger en teckenspråkig medarbetare till Dövas Tidning.

De missnöjda har sänt ett öppet brev till SVT-ledningen. De påpekar att eftersom produktionen av programmen sker på teckenspråk är teckenspråksmiljön mycket viktig, och den finns i Västanvik.

”Vi förstår inte varför man ska flytta en teckenspråkproduktion till en ort som Falun, som inte har någon som helst teckenspråkskultur, dövhistoria och dövverksamhet, och där det dessutom bor ett fåtal döva”, säger de i brevet.

Med det mycket begränsade sociala nätverket i Falun är risken stor att döva medarbetare inte vill flytta med, betonar de. Det talas om upp emot 50 procent.

Många döva medarbetare menar att verksamheten inte gagnas av att flyttas till Falun. I protestbrevet kräver de en total översyn av den teckenspråkiga verksamheten och dess framtidsutveckling.

B.L.

Får 50 miljoner till dövforskning

■ Två forskningsområden vid Linköpings universitet har fått en tioårig finansiering om 105 miljoner kronor från Vetenskapsrådet och Formas. De så kallade Linnéstöden delas ut till de 20 miljöer som en internationell forskarpanel anser vara de främsta i landet. Av de 105 miljonerna går 50 till Linnécentrum HEAD, ett tvärvetenskapligt forskningsprogram kring hörselskador och dövhet. ”Vi är jätteglada”, säger professor Jerker Rönnberg, som leder centrumet. (Källa: nt.se)

ANNONS

Många spännande utbildningar på gång

Nu drar vi igång ett flertal utbildningar för döva och hörselskadade. Både förberedande utbildningar och flera med yrkesinriktning som leder till jobb.

Mer information hittar du på vår hemsida

www.iris.se/dov

Regeringsförslag om ny bidragsprocess

■ Statskontoret föreslår i rapporten *Verksamheter för funktionshindrade* en ny bidragsprocess för dessa verksamheter. Den har överlämnats till äldre- och folkhälsominister Maria Larsson, och föreslår att regeringen inför en helt ny bidragsprocess som styrs av ett regelverk och inkluderar ett öppet ansökningsförfarande.

Det handlar om statsbidrag på totalt ca 80 mkr. Man måste komma ihåg att de här bidragen inte är organisationsstöd utan pengar som betalas ut till olika verksamheter, säger utredaren Rickard Broddvall. Med verksamhetsbidrag bör följa krav på bl.a. regelverk, mål och uppföljning av resultat.

Statskontoret menar också att regeringen bör formulera ett tydligare mål för bidraget i en förordning. Vidare föreslås att ansökningar bör prövas av Socialstyrelsen. Målet med bidraget bör vara att pengarna går till verksamheter som kompletterar eller förstärker statens, landstingens och kommunernas insatser. Här kan och bör bl.a. ideella föreningar spela en viktig roll genom sin kompetens och sina erfarenheter, påpekas det.

Utredaren vill också att regeringen, utifrån de handikappolitiska målen, ska pröva om finansiering och ansvar för vissa av de verksamheter som nu får bidrag ska tas över av staten eller landstingen, avslutar Rickard Broddvall.

Statskontorets rapport *Verksamheter för funktionshindrade* kan laddas ner från

www.statskontoret.se/upload/Publikationer/2008/200808.pdf

Rapporten ska göras tillgänglig även på teckenspråk.

ANNONS

Orrefors

SQUEEZE ME TIGHT!
SQUEEZE
Design Lena Bergström.
www.orrefors.se

En enda döv i poker-VM – svenske Kristian

Det för döva välkände pokerproffset Kristian Obbarius från Örebro kom längre än ifjol – han kom i årets poker-VM i Las Vegas totalt 232:a av 6.844 startande. Han blev sexa bland svenskarna och fick 35.000 dollar – ca 220.000 kronor – med sig hem.

Bäste svensk blev hörande Niklas Flisberg som kom på 25:e plats. Kristian, som avancerat från 251:a plats i fjol till 232:a i år, är ganska nöjd med årets VM (WSOP - World Series of Poker):

– Jag spelade bättre än ifjol. Då hade jag mer tur och vann större potter än i år, men i år var det 500 fler deltagare med. Jag mötte fler bra spelare och fick kämpa hårdare. Ändå kom jag längre än ifjol - det känns bra.

Kristian åtnjuter stor respekt bland motståndarna, bland andra pokerprofilen Dan Glimne, som satt vid samma bord under dag 3 i turneringen. Glimne hyllade efteråt Kristians insatser i sin blogg.

Mentalt förberedd

Kristian har varit pokerspelare på heltid i två och ett halvt år nu, och tror sig veta varför det gick bättre i år:

– Jag kom mer mentalt förberedd i år, och med erfarenhet från två tidigare VM.

Han är trots allt inte specialiserad på turneringar, utan på kontantspel på nätet. Tänker han ställa upp i VM nästa år igen?

– Ja, det är ju en chans man måste ta. Förstaplatsen

är ändå värd runt 50 miljoner! säger Kristian.

Fortfarande är han den ende döve deltagaren i poker-VM, trots att det spelas i ett pokerland som USA, där det finns över 200.000 döva. Det är något Kristian funderat på, men han har inget bra svar på varför. Han tycker att det åtminstone borde finnas någon mer döv som vågar spela i VM.

Blogg för supportrar

Under tidigare turneringar har hans mobil och MSN gått varma, och när Kristian varken kunde eller hann svara alla, bestämde han sig: Han startade en blogg denna gång, både för att spara tid och för att kunna berätta hur det går för honom för alla intresserade. Besökstatistiken sköt i höjden och visar i skrivande stund över tiotusen läsare som besökt hans blogg!

Kristian anade inte att så många skulle följa hans blogg under de dagar som VM pågick.

– Det känns kul. Jag hade tänkt att blogga bara tillfälligt under poker-VM och stänga bloggen sedan, men folk vill att jag fortsätter blogga om poker i allmänhet. Så jag ska fortsätta, lovar Kristian.

Adress: <http://obbepoker.blogspot.com>

Vinnaren i poker-VM utses i november, då bara de nio vid finalbordet är kvar och spelar om förstaplatsen. Vinnaren får hela 54 miljoner kronor.

Kristian var inte en av dem – inte den här gången.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

Kristian Obbarius.

HRF stämmer landsting

■ Hörselskadades Riksförbund (HRF) drar landstinget i Gävleborg inför länsrätten sedan Gävleborg beslutat införa landets högsta hörselvårdavgift – utanför högkostnadsskyddet.

– Ett diskriminerande beslut, säger HRFs ordförande Jan-Peter Strömgren.

– Om lagen inte gäller lika för alla – vad är den då värd? Gävleborg är inte ensamt om att ha avgiftsregler som särbehandlar hörselskadade; ungefär hälften av landstingen har hörselvårdavgifter som inte ingår i högkostnadsskyddet. Men nu har Gävleborg drivit frågan till sin spets genom att införa landets absolut högsta vårdavgift i samband med hörapparatutprovning, 1.500 kronor.

Det är hög tid att pröva om det är lagligt att ha avgiftsregler som diskriminerar hörselskadade. Om det behövs kommer vi att driva frågan ända upp i regeringsrätten, säger HRF.

Enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) ska ingen patient behöva betala mer än 900 kronor i vårdavgifter under ett och samma år. Landstinget i Gävleborg har hävdat att detta inte gäller vård i samband med hörapparater, en lagtolkning som HRF anser orimlig.

– Varför ska hörselskadade utsättas för helt andra regler än andra grupper?

Blir sjukare av sjukskrivning

■ En alltför passiv sjukskrivningsprocess kan vara en förklaring till psykisk ohälsa. Trettio procent av alla som förtidspensionerats på grund av psykisk ohälsa har ursprungligen sjukskrivits med helt andra diagnoser.

Analysen som socialdepartementet gjort inför genomförandet av rehabiliteringsgarantin visar att en tredjedel i gruppen varit sjukskrivna för problem i rörelseorganen, en tredjedel saknar diagnos medan övriga i regel har diffusa symptom eller diagnoser.

– Det här är oroväckande siffror som antyder att det kan vara den tidigare alltför passiva sjukskrivningsprocessen och bristen på rehabilitering som har orsakat psykisk ohälsa, säger socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson, som uppmanar landstingen att prioritera arbetet med rehabiliteringsgarantin.

Regeringen avsätter 3,4 miljarder kronor för en förstärkt företagshälsövård och en garanti för bevisat effektiv medicinsk rehabilitering. Rehabiliteringsgarantin ska i första hand omfatta personer med lättare psykisk ohälsa och problem i rörelseorganen.

Miska Nenonen med mamma Satu.

VAD HÄNDE SEDAN?

Dövas Tidning träffade Hedvig Ljungkvist och Miska Nenonen för tre år sedan. Då var de båda tystlåtna och blyga. De hade just fått varsitt andra cochlea implantat, och deras föräldrar hade många funderingar och frågor. I dag har Hedvig och Miska börjat skolan. Hur har det gått för dem?

Miska har blivit mer framåt

Miska Nenonen var för tre år sedan en piggliten kille med glimten i ögat. I dag, sju år gammal, svarar han inte genast när jag frågar vad han gjort på sommarlovet.

Efter en stund säger han "Finland". Med det menas att han har varit och hälsat på sina släktingar där. Sedan blir Miska allt mer social. Han leker med en kamera och berättar att hans morbror är proffsfotograf.

Under Miskas sista terminen i förskolan för två år sedan hade Miskas föräldrar, Satu Nenonen och Jyrki Meskanen, bryderier. Varför varken tecknade eller talade sonen särskilt mycket? De tog honom till Hällsboskolan, en statlig skola för elever med grav språkstörning, för en utredning.

Det visade sig att Miska har en språkstörning. Han är sen i språkutvecklingen och kan ibland dröja med att reagera tills han verkligen förstått. I övrigt är han begåvad.

Nu går det allt bättre för Miska med språken, tack vare teckenspråksmiljön på Manilla och personalens engagemang. Innan Miska började där, hade han inga killkompisar i förskolan. Nu har han flera som han kan spela fotboll med. Det betyder mycket för honom.

– Miskas lärare tar honom på stort allvar och utmanar honom, säger Satu Nenonen.

Teckenspråk och tal

Miska går i en teckenspråksklass och träffar en talpedagog två gånger i veckan. Jämfört med flera av sina klasskamrater med CI* är Miska efter. Det viktigaste för föräldrarna är att han först får ett fullgott teckenspråk, för att sedan kunna utveckla talet. Miska kan redan tala lite, och uttala nya ord som hans föräldrar aldrig tidigare hört honom säga.

– Det är en stor lättnad att han nu är betydligt

mer kommunikationsvillig och kan lära sig saker bara han får rätt träning, säger mamma Satu Nenonen på teckenspråk.

Hemma på landet, Östervåla i Uppland, har Miska inga döva bekanta i närheten. Han leker med en grannpojke. Då använder han rösten.

– Det gör mig glad att han kan tala med andra hörande barn, men också att det finns så många som vill lära sig teckenspråk, säger Satu Nenonen.

Snälla får

På deras gård är det drygt hälften tal, hälften teckenspråk. Miskas familjemedlemmar använder det sistnämnda när de vill vara säkra på att han riktigt ska förstå. Miska tar av sig sina CI när han vill. Hans föräldrar litar på att han är försiktig med hjälpmedlet. När han var mindre, hände det att han gömde dem eller vägrade ha dem.

Miska väntar otåligt och undrar när han får visa TV-spelet Super Mario och fåren. Vi går ut mot betesmarken.

– De är snälla! försäkrar Miska, när alla fåren plötsligt rusar fram till oss.

Han är till synes helt orädd och ger vant en nappflaska med näring till lammet Paula. Sedan går vi upp till övervåningen i villan. Miska har ett digert utbud Mario-spel och har ett rikt bildspråk när han berättar vad olika figurer gör, som att Wario är tokig i pengar.

– Som förälder är jag lite kluven till TV-spel. Samtidigt vet jag att det är bra för honom att få ljudträning. Så jag låter honom spela, säger Satu Nenonen och skrattar.

Det går allt bättre för Miska, men språkstörningen kommer troligtvis att kvarstå till någon del.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

*CI – cochlea implantat

Hedvig pratar gärna

Hedvig Ljungkvist har utvecklats enormt mycket på sistone. Det har sina för- och nackdelar, skrattar föräldrarna – hon hänger med bra i vad som sägs i TV-reklamen och övertalar sedan sina föräldrar att köpa magiska städprodukter...

Hedvig tecknar snabbt och pekar på en ladugård där kalvar bor. Hennes far, John Ljungkvist, håller i både sin och Hedvigs cykel medan de promenerar. När dottern tecknat klart, får hon tillbaka hojen och börjar tala, samtidigt som hon har båda händerna på styret. Munrörelserna är minst lika kvicka som teckenspråket.

Hemma vid villan i Jälla utanför Uppsala går hon till sin röda lekstuga i trädgården, men kliver snart ut och meddelar argt att spisen i trä är sönder.

Hennes mamma, Helena Hulth, skrattar och ropar på avstånd in henne till lunch. Helena berättar att mycket har hänt på tre år, särskilt sedan Hedvig började på Manillaskolan i Stockholm.

– En notabel skillnad är att Hedvig, som går i andra klass i höst, både tecknar och talar mer än tidigare, säger Helena.

Tvåspråkig utveckling

Även föräldrarna har gjort stora framsteg. De är numera mer orädda när de tecknar.

– Anledningen till att vi valde Manillaskolan framför Parkskolan i Uppsala, en mindre skola för hörselskadade, var storleken. Vi vill att Hedvig ska få en tvåspråkig utveckling i en teckenspråkig miljö med många kompisar, berättar de.

Rast är det bästa Hedvig vet. Hon gillar bland annat den gamla skolgårdslek som kallas "kull", "dat-ten" eller "ta fatt", beroende på var man bor. Naturorienterade ämnen är annars en favorit. Hemma läser hon gärna djurböcker. Om hon sett en ny fågelart, sätter hon ett kryss över den i fågelboken.

I familjen är det ungefär 20 procent rent teckenspråk, 50 procent både tal och teckenspråk, och 30 procent tal som gäller.

– Hedvig läser mycket och när det är något hon inte förstår, är det lättare att förklara och hitta synonymer på teckenspråk, säger pappa John.

Träningen var jobbig

På kvällarna tar Hedvig av sina CI efter att hon kommit hem från skolan och känner sig trött. Det får hon för föräldrarna. Då använder de teckenspråk.

Tidigare var det inte alltid lätt för dem att få på dottern de hörseltekniska hjälpmedlen, eftersom

hon måste träna på att bli van vid alla ljud, och det var jobbigt för henne.

Föräldrarna är nöjda med språk- och skolverket. Hedvig förstår nu bra sambanden mellan teckenspråk, tal och skrift.

– Generellt tycker jag att det är olyckligt när föräldrar väljer bort teckenspråket. Det är ett språk som ger nya och andra dimensioner, säger Helena Hulth.

Gillar engelska

Vid matbordet berättar Hedvig att hon tycker om engelska. Hon lär sig av sin mamma hur ord uttalas.

Om Hedvig bara talar – hör och inte tecknar – förstår hon enligt föräldrarna ganska mycket, som när hon talar i telefon och kollar på TV. Ibland kan hennes röst låta som en treårings när hon uttalar vissa ord. Men hon kan också överraska omgivningen och göra fyndiga uttal.

Hedvig har ungefär lika många döva som hörande kompisar. Hon får förena det bästa av både döv- och hörandevärlden.

– Jag saknar "modern dövrealia", påpekar hennes mor.

– Det talas mycket om hur hemsamt det var för döva förr i tiden. Men jag vill veta mer om hur dagens och framtidens döva lever utifrån de många möjligheter som finns, säger Helena, som hoppas att hennes dotter så småningom vill studera vidare med tolk.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

John Ljungkvist och Helena Hulth, Hedvigs föräldrar.

Lothar fann sanningen om sin far – skrev bok om döva i nazi-Tyskland

Lothar Scharfs far, nr två från vänster längst fram.

Hauke Hagedorn, ordförande i Malmö Dövas Förening, är född i Tyskland och läste med intresse den tyske författaren Lothar Scharfs bok *Döv i Tredje Riket*. Nu har Hauke genomfört ett ambitiöst projekt – han har översatt boken till svenska. Den kommer ut i höst.

Här berättar Hauke om sina möten med både författaren och huvudpersonen i boken.

Lothar Scharf, författare till boken *Döv i Tredje Riket*.

Jag bestämde jag mig för att ta kontakt med bokens författare Lothar Scharf, en hörselskadad 47-åring bosatt i Frankfurt am Main. Han forskar i dövhistoria, har skrivit flera böcker, och håller på med flera intressanta bokprojekt om döva under nazitiden i Tyskland.

Döva vänner tyckte jag skulle översätta hans bok *Döv i Tredje Riket**. Översättningen är nu klar, och boken kommer ut på svenska under hösten 2008.

När jag besökte Lothar Scharf blev jag varmt välkommen. Han visade mig först runt i Dövas Hus i Frankfurt, ett supermodernt hus från 1980-talet med lägenheter, kontor, samlingssal och stort garage. Lothar är anställd som föreståndare av Frankfurts stiftelse för döva och hörselskadade. Här planeras också ett dövmuseum, som förhoppningsvis kan invigas i oktober.

Här finns mängder av värdefulla historiska dokument, foton och saker – bl.a. en NS-Regede-flagga. Det tidigare tyska dövförbundet upplöstes och ersattes under Hitler-tiden av nazistiska NS-Regede. Endast nazistiskt tänkande fick väljas till styrelsen. I register finns ca 3.000 döva och hörselskadade som tjänstgjorde åt naziregimen.

* *Tredje riket* var den benämning som nazistiska ideologer gav nazi-Tyskland (1933-1945).

Lothar berättar att han efter sin fars död började forska, och visar mig ett foto av fadern i nazi-uniform.

Flera döva vänner kunde vittna om döva under nazitiden. Lothar dokumenterade deras berättelser samt forskade i riksarkivet. Och han hittade sanningen.

Dövlärare sympatiserade

Många dövlärare, ca 80 procent, sympatiserade med eller var anslutna till NSDAP, nazipartiet. Vad var orsaken att så många blev nazister? Lothar förklarade att man trodde på den jämlikhet som nazistpartiet hade utlovat; de sa att de skulle ge alla döva samma status som hörande.

Så det blev inte, utan alla kände sig grundlurade.

– Jag fick en chock när jag efter min fars död hittade en kartong full med foton och dokument. Han hade aldrig visat mig dem, och jag visste inte mycket om dövas öde under Hitlertiden, berättar Lothar för mig.

Innehållet kartongen gjorde att Lothar började forska:

– Min far, som också var hörselskadad, var medlem i nazistpartiet SA. Så jag blev konfunderad – hur var det egentligen med döva under Hitlertiden? Men det var inte lätt att hitta information. Jag fick höra att döva under Hitlertiden utsattes för tvång och förföljelser. Därför började jag på allvar att samla bevismaterial och träffa vittnen. Det är som att tävla mot tiden...

Döva tvångssteriliserades

• Man har hört att döva blev tvångssteriliserade – stämmer det?

– Ja, det är sant, bekräftar Lothar.

– Man beräknar att 12–15.000 av 45.000 döva i Hitlertyskland blev tvångssteriliserade. Nästan alla döva blev kallade till operation. Men alla operationer blev inte av, gudskelov, eftersom läkarna behövdes vid fronterna för att behandla sårade soldater. Om Hitler vunnit kriget, hade det blivit ödesdigert för döva. Och än vet man inte hur många döva som tvångssteriliserades i de länder som var bundsförvanter till Hitler-Tyskland, eller ockuperade.

– Lagar om tvångssterilisering infördes i flera länder – i Sverige också, eller hur? säger Lothar.

Ja, bekräftar jag, Sverige hade en lag om tvångssterilisering som varade till 1977.

Öppnar dövmuseum

• Vet Lothar hur många döva judar som blev mördade?

– Enligt statistiken levde 800 döva judar i Tyskland, varav 600 blev mördade. Ytterligare 5.700 döva judar från europeiska länder gasades ihjäl, det framgår i min bok *Rättslös, försvarslös, döv och stum – döva judar under hakkors 1933-1945*.

►► Forts. på nästa sida

En ung Fridolin Wasserkampf, huvudpersonen i Lothar Scharfs bok.

Fr.v. Ruth Wasserkampf, Hauke Hagedorn och Fridolin Wasserkampf.

Först nu vågar Fridolin berätta om nazitiden

I sällskap med Lothar Scharf besökte jag också äkta paret Wasserkampf. Fridolin Wasserkampf är huvudperson i Lothars bok "Döv i Tredje Riket". Han är en av de många som blev tvångssteriliserade under nazitiden.

Hauke Hagedorn, ordförande i Malmö Dövas Förening.

Den i dag 83-årige Fridolin såg på mig och undrade om vi hade setts förut? Jag sade att jag varit anställd hos Lufthansa i Hamburg, och eftersom han också jobbade för Lufthansa i Frankfurt förut, så hade vi träffats vid en motorsporttävling för döva i Hamburg. Då mindes han, och tecknade att det var 1966. Det stämde, nickade jag.

Lothar tog avsked och begav sig till München, och jag fortsatte prata med Ruth och Fridolin Wasserkampf. Ruth berättade hur hon fick Lothar att skriva om Fridolin:

I samband med ett symposium 2005 i Bonn, Västtysklands tidigare huvudstad, lärde Ruth känna Lothar och beundrade honom för hans mod att ordna en utställning om döva under Tredje Riket. Hon berättade om sin make. På det viset skapades vänskapen mellan dem.

Därefter kom Lothar på besök och intervjuade Fridolin, den förste som vågade berätta om tvångssteriliseringen, som han länge förtigit på grund av skam. Dessutom visades många bevarade foton. Allt detta väckte uppmärksamhet i hela Tyskland, och man började våga tala öppet efter 65 års tabu och tystnad.

Hjälplös under naziregimen

Under mitt besök hos dem visade Fridolin sina bilder och alla bevarade dokument, som också finns med i boken.

Fridolin var öppen om det förflutna. Han är mycket glad att Hitler-Tyskland inte lyckades skapa det fruktansvärda vapnet "Wunderwaffe".

►► Forts. på nästa sida

►► Forts.från föreg. sida

Samma öde mötte minst 1.000 döva flerhandikappade också.

- Man får gåshud... Inom kort öppnar du ett döv-museum i Frankfurt – hur viktigt är det?

- Det är mycket viktigt för att alla döva ska få ökad kunskap om detta. Dövmuséet finansieras av staden Frankfurt, och det blir fritt inträde för alla.

- Jag har också varit inbjuden till München och Wupperthal, och det kom många intresserade. Där fick jag många tips, och nya vittnen trädde fram och vågade berätta öppet, efter alla år av tystnad.

65 år av tystnad om dövas öden under Hitlertiden är en lång tid.

- Jag jobbar ständigt mot klockan – de döva som minns är gamla och försvinner snart, säger Lothar.

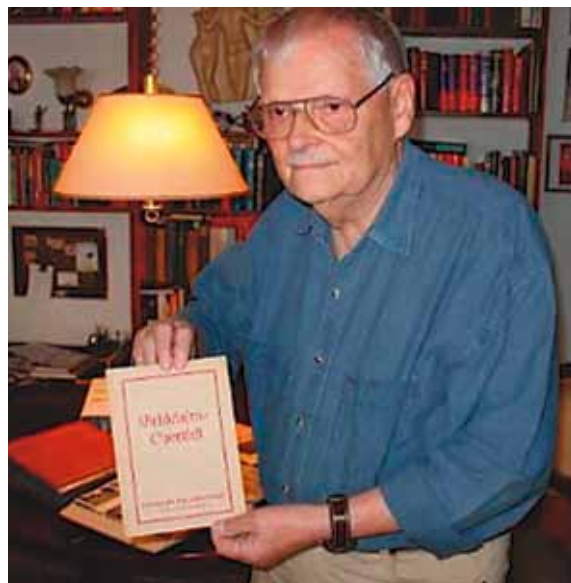
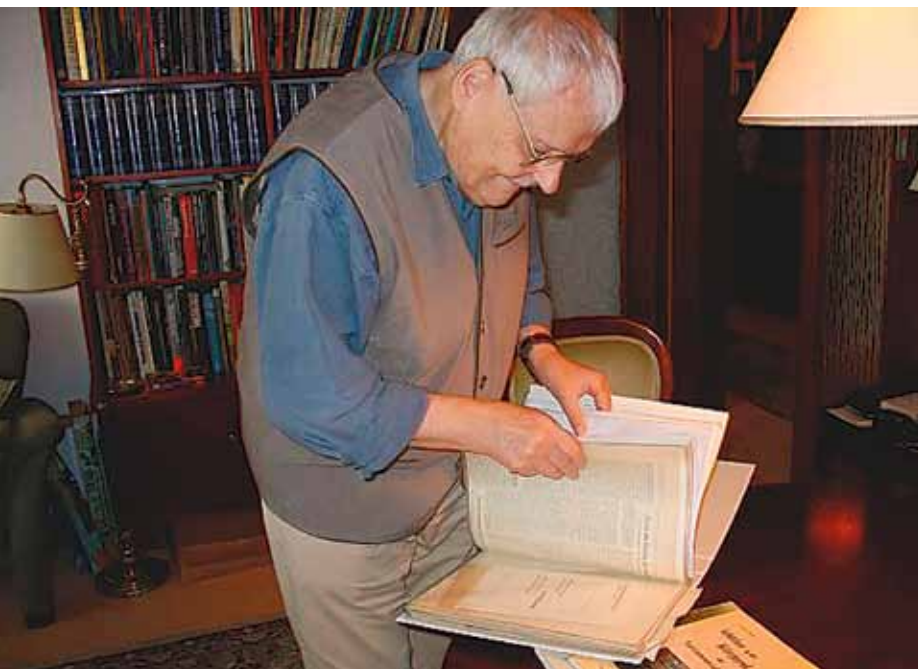
- Skulle du vilja komma till Sverige och ställa ut samt föreläsa?

- Det gör jag mycket gärna, om jag får hjälp med översättning och tolkning, säger Lothar.

Och jag lovar på stående fot att hjälpa till om han kommer till Sverige.

NS-Regede-flaggan, från Hitler-tidens Tyskland.

Fridolin blev ansvarig organisatör för Dövas Idrottsspel i Bad Münden 1949. På bilden ovan visar han dokumentet.

På bilden t.v. bläddrar Fridolin bland alla dokumenten som finns med i boken.

Först nu vågar... ▶▶▶ Forts.från föreg. sida

Det höll nästan på att bli verklighet, men uteblev på grund av de allierades sabotage mot anläggningen för "tungt vatten" i Norge*.

Fridolin fick veta mycket när han jobbade som typograf med att trycka atomfysikformler från den kände professor Heisenberg, som också var vän till dansken Nils Bohr som sysslade med "tungt vatten". Intresse och nyfikenhet drev Fridolin att studera hur atomceller klyvs etc, och han förstod chockad hur nära en katastrof världen hade varit. Men till all lycka blev Hitler stoppad i tid.

Ett av bokens ledsammaste tema är tvångssteriliseringarna, som Fridolin drabbades av. Det var omöjligt att protestera eller fly utomlands, för andra länder hade också lagar om tvångssterilisering, vilket gjorde att man som döv var osäker om vart man kunde fly.

Hitler-Tyskland var då en enpartistat – en diktatur. Hjälplos inför den mäktiga nazistregimen lät han dem utföra operationen. Efteråt, fylld av skam, pratade han aldrig med någon om saken – ända tills han bröt tystnaden när symposiet om döva under Hitlertiden öppnades i Bonn 2005.

Idag har han kommit över bitterheten och skäms inte längre över det som hände honom.

Såg Dresden brinna

På min fråga om hur det kom sig att alla döva gick med i Hitlerjugend (nazisternas ungdomsorganisation) berättade Fridolin att vid nazisternas maktövertagande 1933 blev det obligatoriskt att alla döva blev medlemmar i Hitlerjugend. Döva fick träna på samma sätt som de hörande, vilket höjde livskvaliteten för döva och hörselskadade. De fick lära sig använda gevär och kasta låtsasgranater etc. och de fick möjlighet att avancera till högre positioner.

Det var rena krigsförberedelser. Fridolin kände sig förpliktigad att kämpa för fäderneslandet. I dag ångrar han sig, men då såg han inget annat val.

Fridolin berättar också om bunkrarna. Han glöm-

mer aldrig de hemska upplevelserna under bombangreppen, och tackar bunkern för att han lever idag. Bunkern i hans hemort Braunschweig, som då var den första försöksbunkern i hela Tyskland, bestod av en två meter tjock konstruktion gjuten i stål och betong. Och den höll!

När luftlarmet var över, såg han vita linjer från bombflygplanen kvar på himlen. På kvällen gick han upp på den 50 meter höga bunkers tak, när han fick veta av vänner, som hört på radio om bombningen av Dresden*. Han såg skenet på den mörka natthimlen 30 mil längre bort. Hela Dresden stod i lågor.

– En oförglömlig syn.

Många hedersutmärkelser

Vad gjorde du när kriget var över och Tyskland låg i spillror? frågade jag Fridolin.

I början var han utan arbete, men man satsade mycket på återuppbyggnad. Så småningom fick man tillstånd att återbilda dövföreningen i Braunschweig, som upplösts under nazitiden. Fridolin blev ordförande.

Han arbetade sedan hårt för bildandet av ett nytt tysk dövförbund, samt som organisatör av dövas idrottsevenemang. Bl. a. lyckades han 1949 genomföra Dövas idrottsspel i Bad Münden, som sedan dess har hållits vart fjärde år, och hålls än i dag.

1985 gick Fridolin i pension. 1993 fick han hedersdiplom från delstaten Hessen, 1998 fick han staden Frankfurts högsta utmärkelse för sitt föreningsarbete, och 2003 den högsta utmärkelsen från tyska staten.

Det skulle ha tagit oss flera dagar att prata igenom allt, och den tiden hade vi inte. Men Fridolin blev oerhört glad när jag nämnde att boken "Döv i Tredje Riket" inom kort kommer ut även på svenska.

Boken beräknas komma ut i oktober på förlaget Bokutgivning Recito AB, och kan då rekvireras via www.bokutgivning.se

TEXT OCH FOTO: HAUKE HAGEDORN

* År 1934 byggde Norsk Hydro världens första kommersiella anläggning för framställning av "tungt vatten" vid Rjukan i Norge.

Anläggningen drevs av tyskarna under andra världskriget, men saboterades av norska motståndsrörelsen och de allierade styrkorna.

* Bombningen av Dresden utfördes av briter och amerikaner den 13-14 februari 1945. Ödeläggelsen av Dresden var en kontroversiell aktion av de allierade under andra världskrigets slutskede. Historiker har beräknat att 250.000 människor dog. Staden blev totalförstörd.

Livet blir vad man gör det till!

LEDARE: MAGDALENA KINTOPF

NÄR NI LÄSER denna ledarspalt är det redan höst och kvällarna börjar blir allt svalare, men när jag skriver detta så är det ännu högsommar och varmt över hela Sverige.

Under den här sommaren har det hänt både traditionella och helt nya saker för SDU:s del.

I år har de traditionella lägren som ridlägren och språkresorna återigen genomförts med nöjda deltagare och ledare.

Själv var jag en återkommande deltagare på ridlägren när jag var yngre. Så jag vet med säkerhet att SDU-aktiviteterna under sommaren ger minnen för livet.

DET NYA FÖR I ÅR var veckan i Almedalen då SDU:s representanter tillsammans med UH (Unga Hörselskadade) lobbade* för fullt. Det blir intressant att se vilka resultaten kommer att bli framöver.

Sommaren och värmen i all ära, men jag ser ändå fram emot hösten, som alltid känns som en nystart inför kommande år. Jag ser fram emot att med förnyade krafter jobba vidare på de uppdrag som vi har och att möta nya utmaningar.

HÖSTEN INNEBÄR ofta även nystart med studier då man tar ytterligare ett steg närmare ungdoms- alternativt vuxenlivet, eller arbetslivet för dem som har studerat klart.

Samtidigt fylls dagarna med olika aktiviteter som träningar, träffar med kompisar, Dövas Dag, styrelsemöten och mycket annat, vilket också innebär nya möten med människor och ny kunskap. Därför ser jag fram emot hösten full av optimism och motivation, för livet blir vad man gör det till.

FÖR SOMMARENS AKTIVITETER riktas ett stort tack till lägergruppen och andra som har ställt upp och ordnat med alla detaljer – inga namn nämnda, men inga bortglömda.

Må så gott!

MAGDALENA KINTOPF, STYRELSEMEDLEM, SDU

** Lobbying eller lobbning (från engelskans lobby) innebär att intressegrupper i organiserad form framför sina åsikter till de politiska makthavarna.*

Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDU)

Adress:
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm

Fax:
08-442 14 97

Texttel. adm:
08-442 14 95

Hemsida:
www.s-d-u.se

E-post:
sdu@sdrf.se

Ordförande:
Sven-Emil Karmgård

E-post:
sven-emil.karmgard@sdrf.se

3G-mobil/SMS:
0735-050 144

Våra deltagare älskade New York!

Green Living – miljövänliga veckor i USA

ÅRETS SOMMARPROGRAM på New Mexico School for the Deaf (NMSD) hade temat "Green Living" – om hur man lever miljövänligt, hur man komposterar, sorterar sopor, hur man återvinner saker & ting.

Naturligtvis innehöll programmet även ett par gemensamma resor: till Glorieta (äventyrsbanor, reputmaningar på både marken och på en höjdbana samt paintball), Santa Fes officiella rodeotävling och så campingen på delstatsparken (motsvarar nationalpark) Navajo Lake. Även en utflykt, i samband med årets tema, till Earth Ship, där samtliga hus är byggda av däck, burkar, glasmosaiker samt vad naturen har att erbjuda i övrigt.

TEAMET FRÅN SVERIGE bestod av ledarna Elisabet Farkas och Tanja Honkanen samt praktikanten Sven-Emil Karmgård och sju svenska deltagare: Johanna Lundström, Jenny Johansson, Bastian Strannå Rundberg, Hanna Ferm Gripström, Veronica Edenfur, Malin Lindén och Desirée Kalm.

Totalt 85 deltagare deltog i årets program och klasserna delades upp enligt deltagarnas ålder, våra svenskar delades upp i två high school-klasser tillsammans med andra amerikaner.

►► Forts. på nästa sida

Spännande byggnad i New Mexico.

Svenska och amerikanska ungdomar äter gott i mörkret.

►► Forts.från föreg. sida

Under dessa två veckor fick de lära sig allt om "How to live a Green Life" (hur man lever miljövänligt). Det varierade stort mellan olika klasser om vad som togs upp på lektionerna.

VARJE DAG EFTER skolan samlades alla i gymnasalen och hade deras traditionella allianstävlingar. Sex lag (allianser) delades upp i olika färger redan från första dagen och hölls ihop i två veckor med olika lekar och tävlingar under alla dagar, även när vi var ute och campade. De samlade poäng hela tiden, så många poäng så att de själva knappast hade någon koll på hur många poäng de hade, eller sin placering. Sista dagen delades det ut pris till samtliga lag, det segrande laget fick förstås något större pris.

På kvällarna efter middagen, som tillagades i vars och ens trevliga cottage (elevhem) anordnades olika aktiviteter av personalen – filmtittande, smakprov, rodeotittande, byggtävling med kartonger, wellpapp och dylikt eller bara samkväm helt enkelt.

FREDAGEN DEN 28 JUNI avslutades årets sommarprogram. Alla fick diplom, t-shirt samt lite annat som bevis på att de överlevt årets Survivor 2008 samt att deras presentationer är genomförda.

Eftersom programmet avslutades kl. 12 på fredagen och planet till Newark lyfte först sent på lördagen, så hann vi shoppa "lite" (=hela dagarna!). Efter lunch på fredagen åkte vi till en outlet respektive en mall i Santa Fe. På kvällen umgicks vi i vårt cottage, lagade middag själva och bjöd på amerikanska snacks, fruktdip och nygräddade cookies. Allas magar blev verkligen proppfulla!

Nästa dag, efter packning och städning, åkte vi redan klockan 12 till den större staden, Albuquerque, och shoppade i två olika malls innan vi åkte till flygplatsen.

VI LANDADE I NEWARK klockan 05.15 lokal tid så vi var riktigt trötta. Men det hindrade oss inte från att åka in till New York City och gå hela dagen. Times Square – frihetsgudinnan (fotograferad från fastlandet) – Ground Zero – åt frukost gatan bredvid – Empire State Building – ChinaTown – Soho – tillbaka till Times Square och en allra sista gemensam middag på Ruby Tuesday, innan vi tog taxi tillbaka till Newarks flygplats och flög direkt till Stockholm.

Det var två intensiva men härliga veckor! Absolut ett minne för livet, eller hur, tjejerna och Bastian?

ELISABET, TANJA OCH EMIL

SDU i Almedalen under politikerveckan

TIDIGT UNDER VÅREN tog SDU beslut att ta ett steg framåt i det intressepolitiska arbetet och valde att åka till Almedalen för att föra fram den mest aktuella frågan för oss nu – utbildning.

Eftersom Unga Hörselskadade (UH) också hade utbildningsfrågan på sin dagordning blev det ett gyllene tillfälle att samarbeta i denna fråga på plats i Almedalen. Tillsammans arbetade vi fram en plattform som vi utgick ifrån; **Likvärdighet i skolan**.

DE TRE VIKTIGASTE punkterna vi lyfte fram var rätten till tvåspråkighet, obegränsad tillgång till tolk oavsett utbildningsform och ett införande av obligatorisk funktionshinderskunskap i lärarutbildningen. De tre punkterna gemensamt tror vi kan bidra till bättre möjligheter för döva och hörselskadade barn och ungdomar att få den skolgång/utbildning som de behöver och har rätt till.

Vi var totalt sex ungdomar från SDU som åkte. Ordföranden Sven-Emil Karmgård, styrelseledamoten Kristofer Carlsson, ombudsmannen Ida Karlsson samt tre aktiva medlemmar: Isabella Hagnell, Jonny Dufvenberg och Johan Robach. UH skickade också med sex personer, så vi blev ett härligt gäng på 12 personer och ett flertal tolkar.

STRATEGIN VAR att dela ut flygblad under politikerveckan, mingla med folk, vara aktiv på olika seminarier och föreläsningar, lyssna på partiledartalen, boka möten med politiker med mera. Dessutom hade båda ungdomsorganisationerna sina egna tröjor med logotyper som gjorde att vi blev igenkända när vi gick runt bland folk.

Viktigast var nog kanske att teckenspråket syntes mycket där. Exempelvis var teckenspråkstolkarna med på alla seminarier, föreläsningar och andra evenemang vi var på, och det var en bra påminnelse för alla människor där – att det finns folk som faktiskt inte hör.

VI ORDNADE FLERA möten med olika riksdagsledamöter och lyfte fram vår kampanj om Likvärdighet i skolan. Det blev positiv respons och flera av dem ville fortsätta hålla kontakten med oss kring dessa frågor.

Under augusti- och september månad kommer vi fortsätta det arbete vi påbörjade i Almedalen. Förhoppningen är att det blir motioner eller någon annan form av politisk aktivitet kring våra frågor. Ni som vill veta mer om vad som händer i Almedalen kan kika in på www.s-d-u.se/blogg

Där bjuder vi på fler foton och mer detaljer!

IDA KARLSSON

Mona Sahlin tecknar sitt namn för Isabella Hagnell och Johan Robach.

SDU:s Kristofer Carlsson och Ida Karlsson.

Pigga UH:are med vårt gemensamma flygblad.

Stilmedvetna SDU:are invaderar Visby.

I nästa nummer...

I nästa nummer kan ni läsa om våra läger som gick av stapeln i somras. Läs om vårt klassiska och populära ridläger i Nora den 7-13 juli samt den äventyrliga Multi Camp i Lillsved den 14-20 juli. Håll utkik!

Samnordisk aktion för rätt till tolk

En gemensam nordisk deklaration om teckenspråks-tolkning antogs vid mötet i Dövas Nordiska Råd (DNR) i Oslo i maj 2008. Saxat:

Yttrandefriheten är fastställd i FN:s förklaring om mänskliga rättigheter och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning understryker vikten av en professionell tolktjänst i varje land för att stärka teckenspråkigas yttrandefrihet.

Som representanter för de nordiska dövförbunden hänvisar vi till dessa avtal som ska garantera döva, hörselskadade och dövblinda teckenspråk och kommunikation, och med det ett samhälle där delaktighet för alla är möjlig (universiell utformning). Rätten till kommunikation och språk innefattar också hörandes rätt till kommunikation med dessa grupper. För att rättigheter ska säkerställas ska varje nordiskt land ge teckenspråket det erkännande som krävs i nationella lagstiftningar och i nordisk språkkonvention, och snarast ratificera FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Nämnda avtal kräver att varje nordiskt land har en tolkorganisation som ger varje individ, hörande

eller döv, tolk när man behöver det, och där organisation garanterar en enhetlig och likvärdig service, och där tolkningen är av högsta kvalitet. Tolkservern är ett offentligt ansvar, är gratis för alla och finansieras och organiseras på det sätt som är mest lämpligt i varje land för att säkerställa en lättillgänglig tolktjänst och en arbetsplats med både döva och hörande anställda.

Deklarationen är undertecknad av respektive förbundsordförande i Danmark, Finland, Färöarna, Island, Norge och Sverige.

Vid DNR-mötet dryftade förbundsordförandena också dövsamfundets framtida utveckling. Det beslutades att detta tema ska avhandlas under två kommande seminarier, på Färöarna i oktober 2008, och sedan i Malmö hösten 2009.

Vidare lades förslag om en nordisk festival i juni 2010. Den ska arrangeras i Stockholmstrakten, eventuellt i samarbete med Riksteatern/Tyst Teater. Namnet "Nordisk Teckenspråksfestival" föreslogs, och stöds av DNR.

DeafsWorld – ny träffpunkt på nätet

SDR hade i början av sommaren "smygpremiär" på ett nytt internetforum för teckenspråkiga:

DeafsWorld, www.deafsworld.com

Ansvarig är SDR:s Helena Fremnell Ståhl, i samarbete med dataföretaget Ementrion AB. Många har redan hittat till den nya träffpunkten, berättar hon.

• Vad är DeafsWorld?

– En träffpunkt för döva, hörselskadade och andra intresserade, t ex anhöriga och hörande vänner. SDR fick ett erbjudande från Ementrion AB, som hade en idé om ett nätforum. Eftersom det inte kostade SDR något mer än vissa arbetsinsatser, så nappade vi. En tanke vi har är att DeafsWorld ska ta hand om de diskussionsforum som idag finns i FC, men som inte direkt har koppling till SDR.

• Hur verkar intresset?

– Det är glädjande att så många – ca 850 deltagare – redan hittat DeafsWorld (DW). Det finns plats för många fler. Många publicerar bilder, man har sina egna bloggar på DW, dråpliga filmer som man vill dela med sig av, och så förstås diskussionsforum.

• Blir DeafsWorld en för SDR lönsam affär?

– Inte än, det kommer att ta några år. DW ska finansieras med annonser. Vi har ett avtal med Ementrion, som innebär att de står för utvecklingskostnaderna, och när det börjar komma in annonser så delar vi på överskottet.

• En del ogillar att DeafsWorld är öppen även för icke-döva?

– I dagens läge – vem är döv? Varför skulle det vara negativt att hörande med intresse för dövvärlden får vara med? De flesta döva har ju familj och vänner som inte är döva.

– Vi har mött viss oro för att det ska bli låg kvalitet på inläggen, som i många andra communities, men vår främsta ambition är att DW ska hålla hög klass. Vi hoppas att medlemmarna i DW ska presentera sig med egna namn och bild på sig själva, och följa våra "trivselregler". Men vi har också förståelse för att man kan vilja vara anonym.

– Så du som ännu inte varit inne på DeafsWorld – välkommen! Du kanske hittar nya vänner eller återfinner gamla, du kan publicera dina tankar och få reaktioner på dem. DW kan bli hur stort som helst. Tillsammans ser vi till att utveckla DeafsWorld och hålla den på en hög nivå! hälsar Helena Fremnell Ståhl.

Helena Fremnell Ståhl.

B.L.

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

Rapport från dövas pensionärsdagar:

Solskensträff på sommarfagra Björkö

Dövas pensionärsdagar arrangerades den 27-29 maj på fritidshemmet "Solhem" på Björkö utanför Göteborg av Göteborgs Dövas Pensionärsförening. Alla dagarna var det soligt och varmt väder.

Pensionärsdagarna startade på tisdagen med en temadag om äldreomsorgen för döva i Göteborg. Göteborgs Dövas Pensionärsförenings ordförande Stig Ros hälsade ett fullsatt fritidshem (både inne och ute) varmt välkomna till årets pensionärsdagar.

Därefter berättade Sveriges Dövas Pensionärsförbunds ordförande Karl-Erik Karlsson om förbundets arbete, framförallt omkring äldreomsorgen för vår grupp. Göteborgs kommuns representanter informerade om planer för äldreomsorgen för döva i Göteborg. Man fick en positiv uppfattning om äldreomsorgen för vår grupp i Göteborg, förmedlad av intresserade kommunrepresentanter.

Därefter berättade "Bittan" Martinell om projektet "Äldre döva i samhället", som hon och Sven-Erik "Svenne" Malmström genomför i samarbete med Pensionärsförbundet. Tack

ware ett smidigt tolkarbete av duktiga tolkar förmedlades informationen till alla, oavsett om åhörarna satt utomhus eller inomhus.

På onsdagen fanns olika alternativ. Många valde att besöka Göteborgs dövas föreningslokal i centrum. Där informerades om föreningsverksamheten och fikades. "Feskekyrka" besöktes, och det gjordes en intressant rundtur med "Paddan". Dagen avslutades med bankett i ett fullsatt "Solhem", där en tre-rätters middag med typiska västkustätter serverades. En uppskattad middag avåts i härlig stämning. Under banketten gjordes en insamling, som gav Pensionärsförbundet ett välbehövligt tillskott. Generöst av alla!

Efter gemensam "brunch" på torsdagen skildes alla åt och reste hem. Pensionärsdagarna genomfördes i en positiv anda av Göteborgs Dövas Pensionärsförenings duktiga medlemmar/styrelse. Gull-Britt Engdahls mustiga information fick alla att lyssna och dra på munnen! Fina arrangemang i ett härligt försommarväder.

JOSCH

Karl-Erik Karlsson.

Birgitta "Bittan" Martinell.

Göteborg får äldreboende med döv personal

■ **Inbjudna till** dövas pensionärsdagar på Björkö var representanter från Göteborgs stad: Kommunalrådet Marina Johansson (som tyvärr fått förhinder), utredningssekreterare Lena Hasselgren, enhetschefen för Åkershus äldreboende Ann-Christin Ericsson samt utredningssekreterare Christina Matsdotter.

Pensionärsförbundets ordförande Karl-Erik Eriksson berättade om äldrefrågan i landet, och konstaterade med glädje att Göteborg kommit igång:

Nu startar vi i Göteborg en projektjänst som äldrevägledare – en ettårig tjänst som placeras vid Åkershus i Tynnered där äldreboendet ska inrättas. Många av idéerna är hämtade från Malmö. Men i Göteborg har vi redan hemtjänst för döva och psykiatrisk öppenvård, vilket inte Malmö har än.

Karl-Erik rapporterade att Stockholmsprojektet tyvärr fått ett tungt bakslag, då länsstyrelsen inte beviljar bygge på den

tilltänkta platsen. Orsak: Närliggande järnvägsspår på vilket det transporteras explosiva ämnen. Nu tvingas stockholmarna börja om från början.

Lena Hasselgren redogjorde för hur stadskansliet arbetat med frågan om dövas äldreboende i Göteborg. Projektutredaren Per Renner, anlitad via Göteborgs Dövas Förening, har gjort en mycket bra utredning som också används av de riksdagsledamöter vi har kontakt med.

Ann-Christin Ericson berättade hur man under resans gång fått ökad förståelse för vilka resurser som behövs för att tillmötesgå äldre dövas behov.

Nu pågår en förstudie. Man planerar för renovering av Åkershus under hösten. Åkershus ska även synanpassas med färgsättning och andra hjälpmedel. I takt med att döva flyttar in kommer döva undersköterskor att anställas.

TEXT OCH FOTO: HERBERT MÅNSSON, GDF

Ann-Christin Ericson.

ANNONS

Dövhistoriskt seminarium i Karlstad 11-12 oktober 2008

OBS! PRELIMINÄRT!

Sveriges Dövhistoriska Sällskap (SDHS) arrangerar det 16:e dövhistoriska seminariet på en ännu icke bestämd lokal, Karlstad den 11-12 oktober. Bussutflykt till den gamla dövsolan i Gumpetan, Kil och Karlstads begravningsplats ska ske den 12 oktober.

Seminarieavgiften är 400 kr för medlemmar och 600 kr för icke medlemmar. **Inbetalas till postgiro 854121-1 senast 15/9**

2008. Inträde till seminarium, kaffe och söndagens bussutflykt ingår i priset. Skriv på inbetalningskortet om vegetarisk mat önskas.

Anmälan är bindande.

Medlemsavgift är 200 kr/år och 400 kr/år för organisationer.

Teckenspråkstolkare är beställda.

PROGRAM LÖRDAG 11 OKTOBER

09.00-9.30 Samling och kaffe med fralla

Plats: ännu inte bestämd plats, Karlstad. Meddelas senare.

09.30-9.45 Ordförande Tomas Hedberg öppnar seminariet.

Representanter från Sveriges Dövas Riksförbund, Värmlands Dövas länsförening, Sveriges Dövas Ungdomsförbund.

09.45-11.30 Föredrag: "Mina förfäders stad" av Anita Hellöre, Örebro

11.30-12.00 Föredrag: "Riis Herrgård" av Roland Ask.

12.00-13.30 Lunch

13.30-14.30 Föredrag: "Ruben Rising – dekorationsmålare" av Roland Jakobsson

14.30-15.00 Föredrag: Kort historik om Theodor Kaijser av Tomas Hedberg

15.00-15.30 Kaffe med dopp

15.30-16.30 Föredrag: "Värmlands dövas Förenings historia" av Roland Ask.

19.00- Samkväm på Dövas Förenings lokal, Karlstad.

PROGRAM SÖNDAG 12 OKTOBER

Dövhistorisk bussutflykt till Gumpetan, Kil och Karlstads begravningsplats samt Selma Lagerlöfs Mårbacka.

08.00 Samling på plats som meddelas senare.

08.15 Avgång.

15.00 cirka Centralstationen, Karlstad

Logi får var och en ordna själva. Det finns ännu flera hotell att välja på. Gå till www.bokahotell.se

Frågor: Gunilla Wågström Lundqvist. Texttel: 08-784 42 04 (dagtid).

E-postadress: gunilla.wagstrom.lundqvist@sdrf.se

och Birgit Burman. Texttel: 018-37 74 00.

E-postadress: birgit.burman@sdrf.se

Anmälan för seminariet ska skickas direkt till vår kassör:

Carl Magnus Lindgren, Hasselgatan 38, 703 60 Örebro.

Betalningen ska sättas in på SDHS:s postgiro: 854121-1. Märk "Dövhistoriskt seminarium".

Reservationer för ev. ändringar.

Namn: _____

Adress: _____

E-post: _____ Fax nr: _____

Seminarieavgift: _____ Antal personer: _____

Denna talong ska skickas till:

Carl Magnus Lindgren, Hasselgatan 38, 703 60 Örebro.

SDR Föreningsservice kan hjälpa till

■ SDR Föreningsservice är en form av "verktygslåda". Föreningar, funktionärer och medlemmar kan använda sig av den i det intressepolitiska arbetet inom kommun och landsting.

Exempel på material är :

- hur man kan skriva till kommun och landsting
- hur man skriver ett förslag till en partipolitikers motion
- text att ansöka om bidrag till större evenemang (Dövas dag, Teckenspråkets dag)
- text till asylärenden, äldre frågor m.m
- hur man ansöker medel hos fonder
- texter med förslag på hur man informerar om teckenspråkiga döva i olika sammanhang
- hur man informerar media
- Normalstadgar (f.n. pågår översyn fram till nästa kongress)
- Övrigt material som är teckenspråks- och dövrelaterat

För att begränsa omfattningen av material så ingår inte verksamhetsberättelser, dagordningar etc, som finns att hämta ur andra mappar/mallar eller tryckt material.

Moderator för Föreningsservice i SDR FC är Åsa Henningsson. Har Du material som andra kan ta del av – sänd till moderatören. Välkommen!

Åsa Henningsson

Sveriges Dövas Riksförbund, Malmgatan 21, 941 31 Piteå

e-post: asa.henningsson@sdrf.se

Bredband bildtelefon: sdr.asa.henningsson@sip.omnitor.se

Texttel: 0911-234830 Taltelefon: Ring 90165 och begär

0911-234830

Videomobil och SMS 0735-086930

www.sdrf.se

Kampanj ska synliggöra döva

■ Teckenspråksforum, medborgarkontoret för döva och teckenspråkiga i Göteborg, går ut med en informationskampanj bland myndigheter och förvaltningar. Dövas behov måste bli bättre kända, säger Petra Nilsson, informatör.

Teckenspråksforum är en kommunal verksamhet inom social resursförvaltning. Hit kan man vända sig om man behöver personlig service, t.ex. hjälp att ringa och boka om tandläkartid eller få ett brev med snårig byråkratisk text översatt till teckenspråk.

Det är lätt att glömma att döva har teckenspråk som sitt första språk och inte svenska. Därför kan döva ha svårare att ta till sig samhällsinformation på svenska. Teckenspråksforum har under våren anställt ytterligare en informatör på halvtid för att kunna bredda verksamheten.

– Nu kommer vi att kunna arbeta mer utåtriktat och söka upp tjänstemän ute i stadsdelarna för att informera om döva och teckenspråk. Det råder en okunskap om den här gruppen och deras språktillhörighet. Vårt mål är att öka kunskapen hos allmänheten för att indirekt underlätta för döva att fungera i samhället, säger Annika Heidlund, informatör.

Klubb Näckrosen firade 20 år

"Vi behöver varandra"

Ett pappersflygplan blev till en familjeklubb vid namn Näckrosen. Den fyllde 20 år i somras. 20-årsjubilarerna är en klubb för döva föräldrar med hörande barn.

En pojke vek ihop ett flygplan av papper och kastade det till sin mor. Hon vecklade ut vingarna och läste: "Jag tycker det är jobbigt att jag måste teckna med dig".

Mamman svarade genom att klottra på flygplanet och skicka det tillbaka till sonen. På den stod "Och jag tycker att det är jobbigt att jag måste tala med dig".

Mamman var Inga-Britt Andersson, som sedan lade grunden till dagens Näckrosen, en familjeklubb sorterad under Stockholms Dövas Förening.

– Jag förstod precis hur han kände sig. Han önskade sig ett hörande syskon, då han redan hade döva syskon, sade Inga-Britt på familjeklubbens jubileumsdag, som hölls på Manillaskolan i Stockholm i juni.

40 familjer med

1988 skapades alltså ett efterlängtat ställe dit döva föräldrar till hörande barn kunde komma med sina funderingar. 20 år senare har Näckrosen 35-40 familjer som medlemmar.

I skolans kyrksal fick åskådarna, mest mammor och barn, bekanta sig med en annan verksamhet som också vuxit i storlek: Teckenspråkskurs för syskon och barn till döva, anordnad av Manillaskolan. Ansvariga Anne-Britt Lavold berättade med entusiasm att dubbelt så många elever väntas läsa teckenspråk i höst, det vill säga cirka 20 elever i veckan istället för 10 som brukligt.

Genom åren har Anne-Britt Lavold uttolkat vissa mönster hos barn till döva. De är till exempel modigare än hörande elever som har döva syskon när de

står inför en klass och redovisar. Åtta före detta elever har nu samlat olika erfarenheter av att ha döva föräldrar i boken *Kan din mamma luktas!**

Barnbarn = GODA-barn

Christina Edenås från Pi, en förening för vuxna som har minst en döv förälder, myntade en för många nyförkortning: GODA eller Grand Children of Deaf Adults (hörande barnbarn till döva). CODA, Children of Deaf Adults, är sedan tidigare bekant.

En fråga som kan dyka upp hos en döv far- eller morförälder är hur man kan lära sitt hörande barnbarn teckenspråk.

Besökaren Anne Zucker fick en nyhet i dubbel bemärkelse efter Christina Edenås föredrag: Hon har alltså både CODA- och GODA-barn.

– Jag känner igen mig själv i de föredrag som jag lyssnat på i dag. Exempelvis var jag lite hård mot mina äldre barn när vi satt och åt. Jag sa att de måste teckna. I dag anser jag det viktigt att de får vara hörande och prata, sade Anne Zucker.

Annika Flyckt, ledamot i Näckrosen, stod bredvid ett luftslott där barnen lekte och hoppade. Hon var mycket nöjd med dagen.

– Jag ser fram emot att dövas föräldraskap fortsätter utvecklas i 20 år till med Näckrosen, minst!

Hörande barn som har döva föräldrar behöver varandra, säger Anne Zucker, som tillsammans med dottern Vendela firade Näckrosen.

* Boken *Kan din mamma luktas!* finns att ladda ner på www.spsm.se (under rubriken Lär dig teckenspråk på Manillaskolans hemsida).

Annika Flyckt.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Skrift om döva i arbetslivet

■ Att vara döv och jobba bra heter en informationsrik broschyr om döva i arbete, framtagen av SDR och Arbetsförmedlingen i samarbete.

Broschyren ingår i en serie om tre, och visar genom intervjuer med döva deras respektive jobbsituationer. De andra två broschyrerna inriktar sig på hörselskadade och synskadade. Broschyerna, som har presumtiva

arbetsgivare som målgrupp, syftar till att visa på det positiva med att anställa personer med funktionshinder och hur man överbryggar hindren, t.ex. genom kommunikationslösningar och fakta.

En arbetsgivare som framträder i broschyren betonar t.ex. att det inte är något problem att Maja är döv, det viktiga är att hon har utbildning.

Vem är du? Vad kan du? Vad vill du?

Arbetsförmedlingen utgår från den arbetssökandes individuella situation, och sedan planerar vi tillsammans olika vägar till arbete.

Om du är arbetsgivare eller arbetssökande – kontakta oss via:

- den lokala arbetsförmedlingen
- www.arbetsformedlingen.se
- Arbetsförmedlingen Kundtjänst, tel 0771 416 416

Om du vill beställa broschyren – vänd dig till din lokala arbetsförmedling eller kontakta Nässjötryckeriet AB, tel 0380 79500, www.nassjotryckeriet.se

Broschyren kan också läsas på nätet: www.arbetsformedlingen.se/admin/Documents/ams/broschyren/

Sri Lanka (f.d. Ceylon)

Folkmängd: 19,9 miljoner

Huvudstad: Colombo, 801.000 inv.

Statsskick: Republik

Språk: Singalesiska, tamil, engelska

Religioner: Buddhism (ca 70 %), hinduism (ca 16 %)

BNP per capita: 850 \$
(i Sverige 27.140 \$)

Omtumlande uppdrag i Sri Lanka

"Här råder helt andra livsvillkor"

SDR:s Mats Jonsson (t.v) möter medlemmar i Sri Lankas dövförbund CFD.

Under dövas världskongress i Madrid förra året diskuterade vi – SDR:s representanter Kerstin Kjellberg och jag – strategier för bistandsarbete med delegater från bl.a. Sri Lanka. Vi återsågs vid ett SHIA-möte*, där även hörande beslutsfattare från Sri Lanka deltog. Jag förstod att de ville väl för döva, men att de faktiskt inte visste hur viktigt teckenspråket är för oss. Då blev jag "eld och lågor"...

De kom sedan med ett oväntat förslag: Att jag skulle åka till Sri Lanka och undervisa i en månad. Jag var helt oförberedd, men funderade och tyckte att jag kunde ställa upp ideellt* på två veckors undervisning, samt några dagar för möten och utvärdering med SHIA i Sri Lanka.

Min chef på Stockholms universitet lät mig ändra semesterplanerna, och jag började förbereda kursen. Jag beslöt att inte ha med tolk från Sverige, utan lärde mig lite om Sri Lankas teckenspråk från en bok. Och det gick bra att kommunicera med döva och hörande, både på lankesiskt teckenspråk och engelska. Jag fick

stöd av tre personer med kunskap i någon form om internationellt teckenspråk och engelska.

Syftet med resan var att ge en kurs för 14 personer som ska undervisa hörande i teckenspråk och ge dem lingvistiska* kunskaper om teckenspråket.

Jag jobbar annorlunda än de auktoritära lärarna Sri Lanka. Varje morgon reste sig alla mina "elever" upp när jag kom in i klassrummet och sa, artigt och samtidigt, god morgon på Sri Lankas teckenspråk. Lite ovant...

Ovant var det också att äta lunch utan bestick. Jag åt som de, med högra handen, och de uppskattade att jag respekterade deras seder.

Mina 18 dagar i Sri Lanka gav rika upplevelser i helt annorlunda miljöer och med helt andra livsvillkor. El-avbrott är t.ex. vardagsmat i Sri Lanka. Ibland varar de några minuter, ibland i timmar. Man kan inte alltid planera undervisningen, t.ex. visa film eller använda datorn.

Klassrummet var en stor lokal med fönster, men inte med fönsterglas utan galler. Herrelösa hundar och katter vankade omkring i klassrummet under lektionerna. Man märker överallt att det är ett land i stor fattigdom.

►► Forts. på nästa sida

*Ideellt arbete – arbete utan lön

*SHIA – Svenska Handikapporganisationers Internationella Biståndsförening

*Lingvistik – språkvetenskap

*Lankes – Invånare i Sri Lanka

FOTO: TOMAS LAGERGREN

En delegation från Sri Lanka besökte i somras SDR: Här är H.G. Sarath Kumara, ordf. i Sri Lankas dövförbund, M. Neshami Perera, ordf. i kvinnoförbundet, och Bernardine De Croos, teckenspråkstolk, tillsammans med SDR:s Tomas Hedberg. Gästerna konstaterade vissa kulturskillnader:

- Här har döva utbildning. Kvinnor och män är jämställda, och teckenspråk och svenska är likvärdigt, sa H.G. Sarath Kumara.

- Döva kvinnor i Sri Lanka har det svårt, särskilt på landsbygden, sa M. Neshami Perera. Det finns få dövsolor, och föräldrarna låter inte döva flickor gå till skolan.

►► Forts.från föreg. sida

Det väckte stor uppmärksamhet när jag, som är vit, åkte buss med lankesiska* vänner i Colombo. Och trafikvett existerar inte alls. Trafiken är kaotisk – det finns inga regler. Grymma myggbett och aggressiva insekter var också del av vardagen.

Men mitt arbete kändes meningsfullt. Det kändes väldigt bra att kunna ge dem ett verktyg som de sedan i sin tur kan använda sig av. De uppskattade det, och var så ledsna när kursen var över.

Kursen började med en liten öppningsceremoni, där tjänstemän från socialministeriet, SHIA och handikapporganisationer deltog. Jag föreläste om teckenspråkets status som språk, FN:s nya konvention för människor med funktionshinder, och teckenspråkets betydelse för alla döva.

Jag lyckades också få tid för ett möte med statssekreteraren Viji Jegarasasingam. Tillsammans med ordföranden för dövförbundet och en tolk åkte jag till departementet. Det var mycket kontroller och militär på vägen dit. Vi samtalade i en timme om dövas situation i Sverige och Sri Lanka, och om teckenspråkets betydelse för inlärning och utbildning.

Det var ett bra samtal, och jag fick ett oväntat erbjudande: Det skulle ordnas ett möte med ministern för handikappfrågor, plus trettio beslutfattare, som skulle lyssna på mig. Det skulle äga rum den 28 juli.

Tyvärr blev mötet inställt på grund av risk för terrordåd. Möjligen kan jag åka tillbaka till Sri Lanka för ett möte i september. De vill att jag ska prata om hur döva har det i Sverige och teckenspråkets ställning här.

Det gäller att övertyga beslutfattare om hur viktigt teckenspråket är för den intellektuella verksamheten. Teckenspråket har låg status i Sri Lanka, och det behövs ett rejält informationsarbete. Teckenspråk och tillgänglighet genom tolkar ger bättre förutsättningar för döva att få arbete och ett meningsfullt liv. Hälsan och utbildningen förbättras om de låter döva vara teckenspråkiga och få möjlighet till allmänbildning via teckenspråk och tolkar.

Jag fick mycket uppskattning för mitt arbete med workshops för döva deltagare, möten med folk från socialministeriet och föreläsningar för ordföranden från alla lokala föreningar. Jag besökte också dövskolan och SHIA. Arbete på lokalplanet är ett effektivt sätt att bygga upp dövas förtroende och deras förmåga att utveckla dövsamhället. Man ska börja med nerifrån – inte uppifrån.

Behoven är enorma. Starta en insamling så de kan bygga ett utbildningscenter för döva i Sri Lanka!

Sri Lankas dövförbund (CFD*) är i desperat behov av ett hus för kontor och utbildning. De har köpt en tomt i Seeduwa Village och nu måste de hitta finansiering för att kunna bygga där. De hoppas att döva i Sverige och andra rika länder på något sätt kan hjälpa dövsamfundet, som kämpar för att bygga en framtid.

CFD bildades 1984 för att stödja dövas mänskliga rättigheter och välbefinnande och få slut på den diskriminering de möter på grund av sitt funktionshinder. CFD är en organisation för döva över 18 år, och be-

står av 13 distriktsföreningar, ett kvinnoförbund och ett ungdomsförbund.

De kunde köpa sin tomt med pengar som samlats in genom lotterier, samt donationer och lån från medlemmar. Sedan det grundades har CFD aldrig haft ett fast kontor utan drivs på flera platser. De vill nu bygga ett utbildningscentrum så snart som möjligt. Där ska finnas teckenspråksutbildning, tolktjänster och utbildning för döva, t.ex. i språk, ledarskap och datakunskap. De vill också framställa teckenspråksmaterial (som kan säljas och ge inkomster), de vill skapa jobb, ge stöd och service åt döva, och jobba med opinionsbildning.

CFD är ingen rik organisation. De vill vädja till er att stödja dem i deras ansträngningar. Ett centralt teckenspråkscenter skulle betyda mycket för utvecklingen, och för alla dövas framtid i Sri Lanka. Mer information finns på deras hemsida www.slcfd.org

Hur vi kan stödja och finansiera bygget av huset får jag återkomma till. Själv kan jag ställa upp som föreläsare för lokala dövföreningar här hemma. Arvodet går direkt till husbygget i Sri Lanka. Ta kontakt med mig: mats.j@sdrf.se

Det finns så mycket mer att berätta från min vistelse i Sri Lanka – det var verkligen tuffa och intensiva dagar. Men jag fick många positiva erfarenheter och oförglömliga upplevelser på köpet!

MATS JONSSON, STYRELSELEDAMOT, SDR

*CFD – Sri Lanka Central Federation of the Deaf

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

SDR bevakar frågan om SVT Teckenspråk

■ Vid möte med kulturdepartementet den 5 juni 2008 om lokaliseringen av SVT Teckenspråk deltog från departementet Henrik Gouali och Pia Kjellander, och från SDR Tord Lind och Stig Kjellberg.

Departementet hade tagit del av uttalandet från SDR:s representantskapsmöte. Syftet med mötet var att höra hur ärendet "Konsekvensanalys om lokalisering av SVT Teckenspråk" bereds, och få information om tidsperspektivet innan beslut tas i riksdagen.

Konsekvensanalysen har föredragits för ansvarig minister. De flesta remissinstanser var positiva till ändring av anslagsvillkoret. Den slutliga skrivningen ska formuleras till en proposition och lämnas till kulturutskottet för behandling (betänkande) inför budgetpropositionen, som presenteras 10-11 september. Tidigast i december tar riksdagen beslut i frågan. Fram till december 2008 gäller ortsläsningen. SVT Teckenspråk kan inte flyttas från Leksand innan riksdagsbeslut.

SDR frågade hur en uppföljning kan göras för att säkerställa kvaliteten på teckenspråkproduktionen. Det finns olika vägar. Den ena är Granskningsnämnden som numera fått utökat uppdrag. Den andra är att bevaka/påverka Publicserviceutredningen som kan ställa anslagsvillkor inför kommande sändningstillståndsperiod fr. o. m. 2010.

TORD LIND OCH STIG KJELLBERG, SDR

Dövas förening i Norrköping m.o. firar 100-årsjubileum

Tid: Lördagen den 25 oktober 2008

Plats: Flygeln, Louis De Geer kongresscenter, Dalsgatan 15, Norrköping

Jubileumsprogram :

13.30 Porten öppnar i Flygeln. Välkomstdrink och snittar. Utställning.

14.00 Uppvaktning

16.00 Tyst Teater Show - med heta stolen

17.00 Porten stänger

Banketten på Flygeln:

19.00 Porten öppnar

19.30 Jubileumsmiddag: Senapkryddad lax & räkröra på grovt bröd, Oxfile med chèvre- & pinjenötscreme, portvinssås och vitlökspotatis. Glasstårta med spunnet socker & fyrverkeri samt ett glas vin, en starköl eller alkoholfritt alternativ.

21.00 Underhållning

01.00 Avslutning

Klädsel: Finkläd, inga jeans och sportskor.

Pris: Jubileumsmiddag med Tyst Teater: 550 kr.

Tyst Teater Show: 100 kr.

Gör anmälan och betala till Dövas förening i Norrköping: Plusgiro 380499-4 senast 30 september 2008.

Frågor: Ta kontakt med Anders Johansson, mobil 0735-323448 eller e-post: johansson-anders@bredband.net

Logiförslag nära Louis De Geer: Best Western Princess Hotel 011-19 72 20, eller Hörnans Hotell Vandrarhem 011-16 58 90.

Fredagen den 24 oktober kl 18.00-00.00: Pubafton i Dövas förenings lokal, Villagatan 4, Norrköping.

VÄLKOMNA!

Lagstöd även för norskt teckenspråk

■ Den norska regeringen föreslår i sin aktuella språkutredning att norskt teckenspråk ska få status som officiellt språk, till stor glädje för Norges Døveforbund, som länge har kämpat för att höja teckenspråkets status. Norges regering vill nu utreda vilka rättigheter teckenspråksanvändare ska ha, samt vilka skyldigheter offentliga myndigheter och andra instanser ska ha inför teckenspråksanvändarna. Det understryks dock att man måste ta hänsyn till vad som låter sig genomföras på kort respektive lång sikt, och att tillgången till teckenspråkstolkar är en kritisk faktor i sammanhanget.

Med hänvisning till den nya antidiskriminerings- och tillgänglighetslagen för funktionshindrade, vill den norska regeringen även utreda om att det bör införas generella krav på textning och teckenspråkstolkning i TV.

Ny DF-lokal i Borås

■ Borås Dövas Förening flyttade den 1 juli till Åsboholmogatan 21 i Borås.

Vägbeskrivning: Kör förbi den gamla lokalen. Kör rakt upp till Pinoccio-statyn. Sväng till höger där och kör 300 meter mot Varberg. Sväng till vänster, och kom upp på avfarten mot Jönköping. Mitt på den avfarten finns en väg till höger. Sväng in där, och kör fram till Åsboholmogatan. Där finns ett stort vitt hus precis före svängen. Gå in på gaveln där det står 21.

Tag hissen upp till våning 2. Gå in i korridoren. Längst fram till vänster har Borås Dövas Förenings sin nya lokal. Varmt välkomna!

BERIT FORSBERG, BORÅS DÖVAS FÖRENING

Borås rustar för 100-årsjubileum

■ Den 28 maj gick ordföranden i Borås Dövas Förening, Paula Larsson, och undertecknad till Grand Hotell för en stor fest som stiftelsen Föreningssparbanken Sjuhärad bjöd på.

Där bjöds underhållning och god mat. Höjdpunkten var det fina bidrag på 25.000 kronor, som Borås Dövas Förening erhölet för att kunna trycka en jubileums-skrift inför sitt 100-årsjubileum i februari 2009.

Det har varit mycket arbete med jubileumsskriften, men det har varit roligt arbete. Massor av fotografier och episoder har lyfts fram och medlemmarna har varit väldigt hjälpsamma. Även hörande barn till döva föräldrar, och grafikern Jan Gustavson på Borås Stads Tryckeri, har bidragit med ovärderlig hjälp.

Vi ser fram emot 100-jubileet, och vi i festkommittén förbereder en del överraskningar. Vi kommer att hålla till på Grand Hotell i Borås, allt annat är hemligt...

BERIT FORSBERG, BORÅS DÖVAS FÖRENING

Heja Låw - vi syns!

■ På Färgfabriken i Sthlm pågick i somras en konstutställning med politiska förtecken där kända konstnärer låtit fantasin spela. Bl.a. visades på storbild SDR:s ordförande Lars-Åke "Låw" Wikström i glimtar från den uppmärksammade teaterföreställningen En annan kamp. I programbladet syns Låw på en helsida göra döv-makt-tecknet från den tiden. En annan kamp handlar bl. a. om 1980-talets radikala dövrörelse (se DT nr 4-2008). Samma utställning visades i Östersund under Storsjöyan.

Heja Låw – vi syns!

Spännade bok om döva i Finland

■ Jag har läst en spännande bok av Anita Hellöre om hennes döva finlandssvenska släkt i Österbotten, Finland. Den heter *Mina förfäders stad – en berättelse om släkten Kif-Eriksson-Hellöre och döva i finska Österbotten*.

Boken ger intressanta inblickar ur ett historiskt perspektiv. Det som gör boken speciell är att handlingen kretsar kring döva människor.

Vi får kännedom om hur dövas liv kunde se ut förr. Vi får ta del av några döva barns uppväxt. Det är korta berättelser om diverse händelser, som skoltid, gårdsliv och dödsfall. Boken har en rik blandning av goda och svåra tider, och kretsar huvudsakligen kring Viktor Eriksson, sedermera Hellöre. Några personer ur en svensk släkt finns med i boken. Deras liv skildras och intressanta paralleller kan dras med släkten i Finland.

Boken är skriven på ett nyanserat, målande språk. En del ålderdomliga ord används och det gör boken ännu mer spännande. Författaren har lyckats fint med miljöskildringarna, vilket bidrar till rik inlevelse.

Intresserade kan kontakta Anita Hellöre, e-post anita.hellore@sdrf.se eller mobil/SMS: (+46) 0709 190709.

RONNY DE SILVA

Polis får inte ha hörapparat

En hörselskadad man från Mörbylånga, som sökt utbildning till polis, har anmält Polishögskolan för diskriminering. Vid uttagningen till Polishögskolan tilläts inte hörapparater ens vid lättare nedsättning, vilket mannen anser vara diskriminerande eftersom glasögon tilläts även vid kraftigare synfel.

– Jag anser det diskriminerande att säga nej till sökande med hörapparat. Man klarar sig ju bättre om man tappar hörapparaten än om man tappar glasögonen. Ändå är glasögon helt okej, men inte hörapparat, skriver mannen i sin anmälan.

(Källa: Ölandsbladet)

Stort tack till en verklig trotjänare!

■ Ulf Olsson har varit kassör i Blekinge Dövas Länsförening sedan 33 år. Det var hans sista dag som anställd i föreningen den 27 juni 2008. Han blir pensionär den 1 augusti.

Medlemmarna kommer verkligen att sakna honom. Ulf är så trevlig att umgås med och har ett stort hjärta. Han har alltid ställt upp för döva, om de haft några problem.

Medlemmarna vill ge honom ett stort tack för hans mångåriga och jättefina insatser i Blekinge Dövas Länsförening. Vi ska aldrig glömma hans fina arbete för föreningen, och vi kommer att sakna honom mycket när han nu går i pension.

LARS OVE MATTSON

Två erfarna kubbspelare – parhästarna Stefan Axelsson och Thord Högberg. Foto: Peter Karlsson.

Dövt lag i kubb-VM

■ Team Deaf Stockholm kallade de sig. De kom tvåa i gruppspelet i VM i kubb på Gotland men kunde inte gå vidare till åtton delsfinal, utan hamnade i fältet bland de 17-30 bästa lagen (av 160 lag) som hade oturen att åka ut precis innan åttondelsfinalen. Men det innebär också att de slipper kvala nästa år och då får starta direkt i andra omgången.

– Vi spelade dåligt i andra matchen, sa lagmedlemmen David Eriksson, som bestämt sig för att spela med nästa år också. Övriga spelare i laget som deltog i årets VM i kubb var Michael Skarborn, lagbas, Janne Ågren, Stefan Axelsson, Thord Högberg och Kent Lindberg.

Vann VM gjorde Team Ekeby som spelade bäst och gick obesegrade genom turneringen.

TOMAS LAGERGREN

Ny diskrimineringsombudsman utsedd

■ Regeringen har beslutat anställa Katri Linna som generaldirektör i regeringskansliet med uppgift att förbereda inrättandet av den nya ombudsmannamyndigheten (DO). Den 1 januari 2009 slås de befintliga myndigheterna DO, HomO, HO och JämO ihop till en enda, ny myndighet.

Katri Linna, jurist, född 1960, ska under hösten 2008 leda processen med sammanslagningen, för att den 1 januari 2009 tillträda som ny myndighetschef och DO.

Fr. vänster: Martin Fagerström, Stockholm, Maria Liljebro (Sturesson), Umeå, Magnus Olsén, Örebro, Stefan Ödegården, Stockholm, Pontus Degsell, Stockholm, Camilla Backman, Göteborg, Britt-Marie Sundström (Östman), Örebro, Per-Ola Holmén, Örebro.

Halvstående fr. vänster: Anders Johansson, Kumla, Tony Fredriksson, Umeå. Sittande: Peter Andersson, Kumla.

20 år har gått

■ Här står avgångsklassen 1988, både dövklassen och hörselklassen då vi slutade högstadiet på Almbyskolan i Örebro. Det har gått 20 år och vissa av oss har inte träffats sedan dess.

De flesta kunde komma, och det blev en lyckad återträff. Vi började dagen med att träffas i Stadsparken. Vi hade våra familjer med oss och åt picnic.

Många av våra "fröknar" kom, och det var roligt att återse dem. En fröken hade ett fotoalbum från skoltiden med sig. Tänk att vi varit så smååå!

Vi skiljdes åt och träffades igen under kvällen på restaurang, där vi åt god mat och hade trevligt. Efteråt gick vi till en pub och stannade där tills de stängde. Solen var med oss hela tiden!

MARIA LILJEBRO

Har du hörande barn i åldern 9-12 år?

■ Då är ditt barn hjärtligt välkommen till våra populära KODA (=Kids of Deaf Adults) träffar. I höstens program finns roliga lekar, utflykter, lunch och mys. Dessutom ges en glimt av levande dövhistoria och spännande livshistorier. Allt detta tillsammans med andra hörande barn till döva föräldrar.

Höstens träffar kommer att ske under två lördagar, den 11 oktober och 8 november kl. 10.00-15.00 i Dövteamets fina lokaler på Norrtullsgatan 14, port H.

Kontakta Eva Volckerts, pedagog; text tfn: 08-690 60 13 e-post: eva.volckerts@sll.se eller Belinda Salo-Lindbom, kurator; text tfn: 08-690 61 97, e-post: belinda.salo-lindbom@sll.se för anmälan eller mer information. Du kan också anmäla dig direkt hos Dövteamet under drop-in onsdagar 10.00-16.00 (lunchstängt 12.00-13.00). Välkommen!

Besök oss på www.sdrf.se

Hallå Vägverket, var är tillgängligheten?

■ Vägverket har fyra texttelefoner – men INGEN av dem fungerar.

Textnummer 0243-75090 är en växel!! Hur ska det gå till, undrar jag?!

Nu har jag ringt i tre dagar för att få reda på en sak, men kommer bara till en autosvarare som säger: "Vi kan tyvärr inte ta emot ditt samtal nu, var god lämna ditt nummer så ringer vi upp".

Men Vägverket har aldrig ringt upp.

En annan sak, som handlar om integritet: Samtidigt med autosvaret från Vägverket kan man läsa vad en annan person har frågat Vägverket. Men jag ska inte veta vad andra har skrivit, och andra ska inte läsa mina mail till Vägverket.

Jag fick ta förmedlingstjänsten FÖC till hjälp för att nå Vägverket. Ska det vara så? Det är ju mycket viktigt att man kan fråga om fordon, körkort, trängselskatt med mera.

INGRID OCH JAN LILJETEG

Globala dövblinda höll möte i Danmark

■ Globala dövblinda Göteborg reste till Danmark på medlemsmöte 22 maj i strålade väder över ett vindstilla Kattégatt. Duktiga tolkar samt trivsamt gemyt med god mat ombord. Alla var nöjda och glada vid hemkomsten. Kanske kan vi förlägga fler medlemsmöten på detta sätt?

INGEGÄRD AXNER

Konfirmandträff efter 55 år

■ Helgen 23-25 maj träffades vi som konfirmerades i Lund för 55 år sedan på fritidshemmet Solhem på Björkö. Vi var 15 personer inklusive fruar och män. Vi hade en mycket trevlig helg tillsammans, då vi pratade gamla minnen och njöt av den goda maten som vår egen kock tillagat.

MALTE JOELSSON

Övre raden fr. v: Nils Svensson, Borås, Malte Joelsson, Angered, Rolf Hansson, Malmö, Per-Gunnar Gunnarsson, V. Frölunda, Rune Bond, Malmö. Sittande: Ingrid Dahl, Håssleholm, Lilian Karlsson, Borås, Ingegerd Trömer, Kävlinge.

Besökarna fick prova på hur det är att vara synskadad och att bli ledsagad.

Bilden t.v. Samtliga deltagare i Projektutbildningen för döva och dövblinda på Framnäs folkhögskola i Öjebyn.

Lyckad anhörigdag på Framnäs

■ Vi deltagare på Projektutbildningen för döva och dövblinda på Framnäs folkhögskola i Öjebyn inbjöd våra anhöriga till en informationsdag den 9 maj 2008. Vi berättade om vårt projekt och om hur det är att leva som döv och dövblind. Vi blev bjudna på en god lunch, sedan gick vi till aulan.

Pål Nybom, projektledare, inledde med att berätta om projektet. Han presenterade de som jobbar med utbildningen; Katharina Granström, lärare och tolk, Lena Carlsson, lärare, och Sven-

Erik Malmström, lärare och leg. psykolog. Sven-Erik berättade om sin roll i utbildningen och om döva och dövblindas behov av samtalsstöd. Skolans rektor, Bo Olofsson, berättade om Framnäs folkhögskola. Vi visade ett bildspel som visade en del av vad vi gjort under utbildningen.

Besökarna fick prova på att vara synskadade. De fick mörklägga glasögon med endast små prickar som synfält. Alla tyckte det var obehagligt och förstärkte nu bättre hur dövblinda har det. De fick även prova på att bli ledsagade.

Efter kaffet berättade vi om våra liv och om hur det är att leva med dövhet och dövblindhet.

Under vårterminen har vi forskat om döva och dövblindas livssituation. Vi har gjort en utställning för att alla skall kunna läsa om resultatet av vår forskning.

Dagen avslutades med en dikt skriven av en av deltagarna, Sofia Nilsson. Våra anhöriga fick också se vårt klassrum. Alla tyckte det var en jättestor dag – roligt att våra anhöriga kunde komma. De vill gärna komma tillbaka till en liknande dag, så vi ska planera för en ny träff.

Vi som går utbildningen heter Lars-Inge Beijegård, Siv Grönberg, Birgitta (Bittan) Johansson, Tommy Berggren, Susanne Beijegård, Sofia Nilsson och Åsa Segerstedt.

Åtta nya tolkar

■ Vi är åtta tjejer som har läst tolklinjen på Nordiska folkhögskolan i Kungälv år 2006–2008. Vi är nu äntligen färdiga tecken-språks- och dövblindtolkar! Vi tog examen 2008-06-05 och tänkte nu visa upp oss och säga hej.

På bilden från vänster: Michaela Finke-Rosell, Hannah Frejd, Cicci Ekberg, Vega Ransam, Pethra Johansson, Cilla Jähnke, Christina Bouvin, Sara Wall.

VEGA RANSTAM

Vad har min chokladkaka med världsläget att göra?

Mitt favoritkaffe och min älskade brownie (chokladkaka) har i ett slag blivit 25 procent dyrare. Tidigare kostade kombinationen 20 kronor. Nu är prislappen 25. Fjuttigt, kan det tyckas. Men om de mörkbruna godsakerna sätts i ett större perspektiv, är höjningen ett uttryck för hur världen mår.

Prishöjningar har skett överallt, inte minst på livsmedel, samtidigt som börsen rasat och oljepri- serna under en lång tid skjutit i höjden. I USA talas om en bolånekris som är den värsta sedan den stora depressionen på 1930-talet. Amerikaner lämnar sina hem, banker slår igen, och flygbolag drar ner på kapaciteten.

Den nye presidenten – antingen det blir John McCain eller Barack Obama – har en svår uppgift framför sig när han installeras i Vita huset. Till exempel slukar USA:s militära styrkor i Afghanistan och Irak miljarder, samtidigt som deras närvaro där ifrågasätts av allt fler.

Här i Sverige är vi inte lika drabbade som på andra sidan Atlanten, mer än att vi är i ett nervöst läge med en annalkande lågkonjunktur. Inflationen har varit högre än målet om 2 procent, satt av Riksbanken. Det innebär att varor och tjänster blivit dyrare, och att våra löner, som kanske inte fått lika stora påslag, blir mindre värda. Företag sparkar anställda. Fallande bostadspriser förutspås, om än från rekordnivåer.

Den ekonomiska avkyllningen kan vara välkommen, eftersom den är ett sätt för globala ekonomier att bli "reparerade".

Kanske är den också nyttig för oss människor. En och annan kan behöva en påminnelse att ta en titt på sin egen plånbok. I media har spaltmetrar skrivits om de fattiga amerikaner som tagit s.k. subprimelån till sina drömmus och som nu inte längre har råd att bo kvar. Den låneformen betyder att mindre kreditvärdiga personer får låna pengar, men till en högre ränta. Det har diskuterats vilka som egentligen är idioterna: De själva, eller de institutioner som lånat ut till orimliga villkor.

"Låt marknaden sköta sig själv", är en vanlig åsikt. Helt rätt, kan det tyckas – människor är kapabla att

tänka själva och ta egna beslut. Politiker ska inte lägga sig i. Nu är dock verkligheten en annan. Köerna till soppköken i USA ringlar sig allt längre, en rad villor står tomma med igenbommade fönster och dollarkursen är låg.

Något måste göras, men vad? En sak får de som sitter på makten inte göra: Leta syndabocker. De ska se framåt. Människor har helt enkelt rätt att vara lite naiva och att leva livet.

Nu talas det mycket om den snabbt växande medelklassen i Indien och Kina – världens folkrikaste länder. Baksidan är att miljötänkandet sätts åt sidan när även indier och kineser vill äta kött, skaffa fordon och tanka bensin. Herregud!

Eller? Västvärlden har ju länge haft stor materialistisk konsumtion och varit girig. Ett exempel är att vi fiskar i fattiga länders vatten. Nu är det väl Indien och Kinas tur att göra en klassresa uppåt. Fast kanske inte hur som helst.

Det kom ett mail till Dövas Tidning. En döv hjälpare arbetare väddar om vår givmildhet. Hon säger att om vi bara ger några hundralappar, kan det leda till att döva barn i Papua Nya Guinea får gå i skola och lära sig teckenspråk.

Självklart vill vi bidra, men alla andra döva barn, då?

Världen mår inte riktigt bra. Jag skäms ibland över att vara västerlänning. Budskapet är helt tydligt: Det är ingen slump att läget ser ut som det gör just nu.

Men vi människor ges ständigt i uppdrag att lösa problem och lära oss någonting nytt. Och nu låter jag gärna som en optimistisk amerikan: "Let your dreams come true!"

Även om kaffet och min brownie blivit fem kronor dyrare.

NICLAS MARTINSSON

N. M.

"Men vi människor ges ständigt i uppdrag att lösa problem och lära oss någonting nytt. Och nu låter jag gärna som en optimistisk amerikan: "Let your dreams come true!"

SDR:s egen bomullsfrotté

Mjuk härlig bomullsfrotté 500gr.

Finns i sex olika färger:
vit, marinblå, vinröd, grå, ljusblå och
vårgrön.

I storlekarna:
30x50 cm
50x70 cm
90x150 cm

Tvätt 60 grader C.

För information och beställning, se vår E-handel
på www.sdrf.se/sdr

I E-handeln: I menyn till vänster välj:
Övrig försäljning/handdukar/bomullsfrotté

Bra Miljöval

Denna frotté är av Natur-
skyddsföreningen godkänd
som BRA MILJÖVAL!

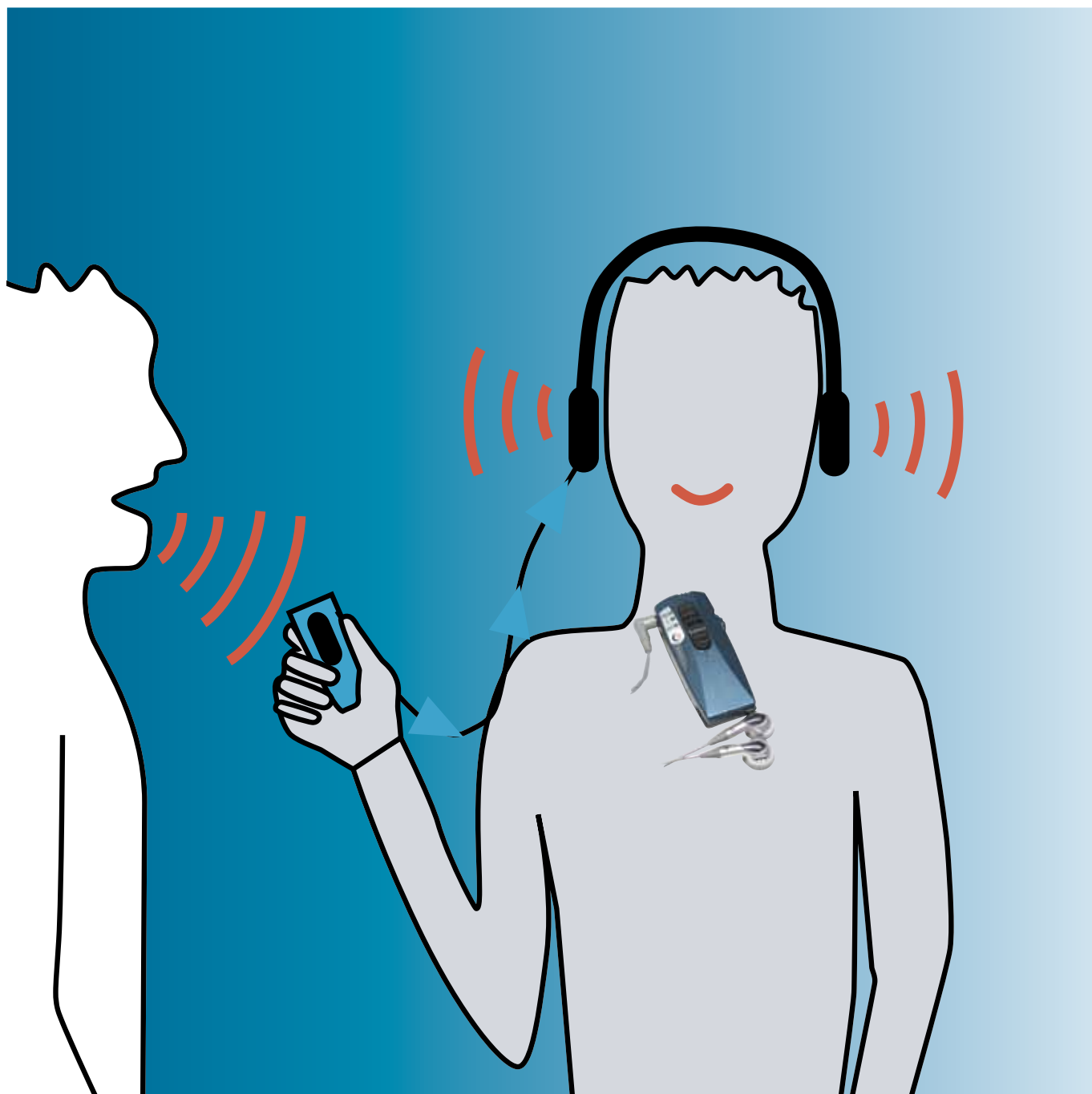

Lappen med skötselråd är
vävd med SDR:s logga på.

*Alla medlemmar i SDR får 20% rabatt på priserna.
Porto ingår i alla priser.*

Beställning:
shop@sdrf.se eller e-handel: www.sdrf.se/sdr
Taltelefon: 0247-140 65
Fax: 0247-141 35

Har du hört det senaste? Om inte så borde du besöka En Riktig Optiker.

Hos Synsam hittar du alltid den senaste tekniken. Men inte längre bara när det gäller synhjälpmedel.

I ett unikt samarbete med Comfort Audio lanserar vi nu hörsel förstärkaren Comfort Duett som kan liknas vid läsglasögon för öronen. Lika smidiga att ha med sig som bekväma att ta på sig när de behövs. Kom in så berättar vi mer. Välkommen till Synsam – En Riktig Optiker.